

Europejski Bank Inwestycyjny

European Investment Bank

Oświadczenie w sprawie zasad i norm polityki środowiskowej i społecznej EBI¹

2009

---

¹ Niniejszy dokument został podzielony na trzy części. Pierwsza część opisuje ogólne Tło dla Oświadczenia oraz odnosi się do innych dokumentów, które należy odczytywać łącznie z Oświadczeniem, aby czytelnik uzyskał pełny obraz podejścia EBI do spraw środowiskowych i społecznych. Podstawowym dokumentem jest samo Oświadczenie, opisujące zasady i normy polityki środowiskowej i społecznej Banku. Jest ono zaprojektowane jako samodzielny dokument i było poddane konsultacjom społecznym. Wreszcie, istnieją Uwagi końcowe i Glosariusz terminów używanych w Banku.

SPIS TREŚCI

SKRÓTY	3
TŁO	5
OŚWIADCZENIE	11
PREAMBUŁA	11
Akceptowalność środowiskowa i społeczna: Zarządzanie sposobnościami i ryzykami	11
Poprawa korzyści środowiskowych i społecznych	12
Ograniczanie kosztów środowiskowych i społecznych	14
ZASADY	15
Zasady środowiskowe i społeczne	15
STANDARDY	17
Ogólne standardy środowiskowe	17
Standardy emisji	17
Standardy otoczenia	18
Standardy proceduralne	18
Standardy środowiskowe w UE i krajach objętych procesem rozszerzenia	18
Standardy środowiskowe na świecie	19
Standardy społeczne: Podejście oparte na prawach człowieka	20
Przymusowe przesiedlenia	21
Ludność rdzenna i inne wrażliwe grupy	21
Podstawowe standardy pracy MOP	21
Zawodowe i społeczne standardy zdrowia i bezpieczeństwa	21
DZIEDZICTWO KULTUROWE	22
KONSULTACJE, UCZESTNICTWO I INFORMACJE PUBLICZNE	22
RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	24
ZMIANY KLIMATYCZNE	25
NOTY KOŃCOWE	28
GLOSARIUSZ	32

AKRONIMY

ACP	Kraje Afryki, Karaibów i Pacyfiku
BAT	Najlepsza Dostępna Technologia
BBOP	Program dotyczący środków wyrównawczych dla
BREF	Dokumenty referencyjne BAT
CA	Właściwe władze
CBD	Konwencja o różnorodności biologicznej
CEB	Bank Rozwoju Rady Europy
CMS	Ochrona wędrownych gatunków dzikich zwierząt
COP	Korporacyjny Plan Operacyjny
CSO	Organizacje społeczeństwa obywatelskiego
DG ENV	Dyrekcja Generalna Środowiska Komisji Europejskiej
EA	Ocena środowiskowa
EAP	Program działań w zakresie środowiska naturalnego
EBOiR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
EC	Komisja Europejska
ECCP	Europejski Program Zapobiegania Zmianom Klimatycznym
EEA	Europejska Agencja Środowiska
EIA	Ocena oddziaływania na środowiskowo
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EIF	Europejski Fundusz Inwestycyjny
EIS	Studium/oświadczenie nt. wpływu na środowiskowo
EITI	Inicjatywa Przejrzystości w Branżach Wydobywczych
EMAS	System Ekozarządzania i Audytu
ESMP	Plan zarządzania ochroną środowiska i sprawami społecznymi
ESIAF	Ramy oceny skutków gospodarczych i społecznych
EO	Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich
EPE	Europejskie zasady na rzecz środowiska
ESIAF	Ramy oceny skutków gospodarczych i społecznych
ETS UE	Europejski System Handlu Emisjami
SDS UE	Strategia zrównoważonego rozwoju UE
UE	Unia Europejska
FSC	Rada Dobrej Gospodarki Leśnej
FL	Kredyty Ramowe
FYROM	Była Jugosłowiańska Republika Macedonii
GHG	Gazy cieplarniane
HELCOM	Komisja Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku (Komisja Helsińska)
IFC	Międzynarodowa Korporacja Finansowa
IL	Kredyty Inwestycyjne
MOP	Międzynarodowa Organizacja Pracy
UNIPPC	Międzypaństwowy Zespół ds. Zmian Klimatu Organizacji Narodów
IPPC	Zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola
ISO	Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna
IUCN	Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody i Jej Zasobów

MFI	Wielostronne instytucje finansowe
MDG	Milenijne Cele Rozwoju
ML	Kredyty dla firm średniej kapitalizacji
NEFCO	Nordycka Korporacja Finansowania Ochrony Środowiska
NIB	Nordycki Bank Inwestycyjny
NGO	Organizacje pozarządowe
NTS	Streszczenie w języku niespecjalistycznym
Dz.U.UE	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
OSPAR	Komisja, Ochrona i zachowanie północnego Atlantyku i jego zasobów
PJ	Dyrekcja projektów
PDP	Polityka publicznego ujawniania informacji
SAC	Specjalne obszary ochrony
SAG	Wytyczne oceny społecznej
SPA	Obszary specjalnej ochrony
SEA	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
UNCBD	Konwencja Narodów Zjednoczonych o różnorodności
UNDP	Program Rozwoju Narodów Zjednoczonych
UNFCCC	Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian
UNECE	Europejska Komisja Gospodarcza Organizacji Narodów
UNESCO	Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury
WBG	Grupa Banku Światowego
WFD	Ramowa Dyrektywa Wodna

TŁO

1. Jako instytucja finansowania długoterminowego Unii Europejskiej (UE), Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) promuje politykę UE zapewniając wsparcie finansowe i inne dla trwałych projektów inwestycyjnych. Rosnące znaczenie przypisywane kwestiom środowiskowym i społecznym w UE i we wszystkich innych miejscach, gdzie Bank prowadzi działalność, odzwierciedla się w priorytetowych celach kredytowania oraz w regularnym przeglądzie i zmianie wymogów środowiskowych i społecznych oraz w praktykach operacyjnych.
2. Polityka, zasady i standardy środowiskowe i społeczne EBI wywodzą się i odzwierciedlają zmienne podejście UE oraz innych międzynarodowych instytucji na rzecz promocji trwałości środowiskowej i dobrobytu społecznego w szerszym kontekście trwałego rozwoju.
3. Celem EBI jest dodanie wartości poprzez wzmocnienie trwałości środowiskowej i społecznej wszystkich finansowanych przez siebie projektów, a wszystkie takie projekty muszą spełniać środowiskowe i społeczne wymogi Banku. W szczególności, aspekty zmiany klimatu, bioróżnorodności i ekosystemów są uwzględnione w polityce i praktyce kredytowania Banku. Zdolność Banku do wniesienia pozytywnego wkładu do tych aspektów stanowi ważny element niefinansowej wartości dodanej, jaką wnosi do projektów przez siebie finansowanych.
4. Zważywszy, że EBI finansuje projekty w oparciu o wiele zasad polityki UE, wśród priorytetów kredytowych Banku znajduje się wsparcie trwałego rozwoju w celu ochrony i poprawy środowiska naturalnego oraz promocji zrównoważonych wspólnot. Rodzaje projektów finansowanych przez Bank są opisane w Korporacyjnym Planie Operacyjnym (COP)¹ oraz opracowane w polityce kredytowej dla poszczególnych sektorów. Bank zamierza alokować istotną część swoich kredytów na rzecz ochrony środowiska naturalnego i promocji zrównoważonych wspólnot. Projekty kwalifikujące się w tym sensie to takie, które wnoszą istotny wkład do Obszarów Priorytetowych i Strategii Tematycznych Szóstego Programu UE działań w zakresie środowiska naturalnego (EAP)², i/lub realizują cele strategii w zakresie rozwoju obszarów miejskich oraz zdrowia publicznego³, co obejmuje Kartę Lipską⁴. EAP ma nadać praktyczne znaczenie celom Traktatu o Unii Europejskiej („Traktat”)⁵, „zachowania, jakości środowiska, ochrony zdrowia ludzkiego, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych oraz promowania działań na płaszczyźnie międzynarodowej” (Artykuł 174 (1)).
5. Potrzeba złagodzenia i dostosowania się do zmian klimatycznych oraz zaradzenie degradacji i niezrównoważonemu wykorzystaniu ekosystemów i ich odnośnej bioróżnorodności to dwa największe wyzwania środowiskowe XXI wieku i są ściśle powiązane z dobrobytem ludzi i zrównoważonym rozwojem. Wymagane są pilne działania.

Są one potraktowane w szczególny sposób w Oświadczeniu. EBI na bieżąco ocenia i zmienia podejście do zmian klimatu, aby ukierunkowywać praktykę kredytową i operacyjną dotyczącą ograniczenia zmian klimatycznych i dostosowania się w celu wspierania Europejskiego Programu Zapobiegania Zmianom Klimatycznym⁶ oraz plan działania UE w zakresie zmian klimatycznych i rozwoju⁷. Bank zwraca ponadto uwagę na ochronę bioróżnorodności, zarządzanie towarami i usługami związanymi z ekosystemem oraz ograniczenie degradacji ekosystemu wpierając politykę i cele UE i ONZ. Takie podejście Banku stanowi odzwierciedlenie jego wkładu w Ramową konwencję ONZ w sprawie zmian klimatu (UNFCCC) i Konwencję ONZ o różnorodności biologicznej (CBD) oraz osiąganie Milenijnych Celów Rozwoju ONZ (MDG)⁸, w szczególności MDG 7, zapewniając równowagę środowiskową.

6. EBI przyjął Oświadczenie Środowiskowe w roku 1996 w celu podkreślenia swojego zaangażowania na rzecz ochrony i poprawy środowiska naturalnego i środowiska człowieka, zgodnie z polityką UE. Zmienione Oświadczenie zostało wydane w roku 2002 i ponownie w roku 2004, dostosowując Bank do Szóstego EAP wspierając zrównoważony rozwój w ramach UE i na zewnątrz. Z czasem kwestie społeczne zaczęły być oceniane wspólnie z aspektami środowiskowymi, i chociaż Bank ciągle traktuje obie te sprawy w różny sposób co do zakresu i intensywności, stają się one coraz bardziej zintegrowane w jedną ocenę zrównoważenia.
7. Oświadczenie w sprawie zasad i norm polityki środowiskowej i społecznej EBI 2008 („Oświadczenie”) dalej określa wymogi środowiskowe i społeczne, jakie Bank stosuje do projektów przez siebie finansowanych i kładzie coraz większy nacisk na wymogi społeczne. Stanowi ważny wyraz Odpowiedzialności Społecznej i aspiracji Banku oraz przedstawia transparentne wymogi, na podstawie których finansowane przez Bank projekty są oceniane i powinny być osądzone.
8. EBI traktuje relacje między środowiskiem i dobrobytem społecznym oraz środowiskiem naturalnym i środowiskiem człowieka jako takie we wszystkich projektach, jakie finansuje. Ponieważ wymiar społeczny stanowi jeden z filarów zrównoważonego rozwoju, aspekty społeczne odgrywają coraz większą rolę w działaniach Banku związanych z projektami, w szczególności przy okazji działalności poza UE. Opierając się na Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej („Karta”) (2000)⁹, Bank zwraca szczególną uwagę na prawa grup nieuprzywilejowanych oraz na skutki, jakie projekt może mieć na miejsce pracy i na lokalne społeczności.
9. Oświadczenie musi być stosowane przez pracowników EBI we wszystkich operacjach. Ponadto, Oświadczenie stanowi źródło informacji dla promotorów, społeczeństwa, zaangażowanych społeczności i innych interesariuszy, w tym innych instytucji unijnych, w szczególności Komisji Europejskiej, innych Wielonarodowych Instytucji Finansowych (MFI), partnerów finansowych i biznesowych oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji pozarządowych (NGO), o wymogach Banku.

10. Ogólne podejście EBI do środowiska i dobrobytu społecznego określa kontekst Oświadczenia. To podejście wynika z Traktatu, gdzie UE ma za zadanie promować zrównoważony rozwój, w tym wzrost gospodarczy, spójność społeczną i ochronę środowiska, między innymi zapewniając, że aspekty środowiskowe zostają włączone w całość polityki i działań Unii. Bank jest organem Unii, podlega prawu unijnemu i ma za zadanie promocję celów polityki unijnej. Strategia EBI¹⁰, COP oraz Oświadczenie o Korporacyjnej Odpowiedzialności Społecznej¹¹ odzwierciedlają to ważne zadanie.
11. Szereg dokumentów uzupełniających Oświadczenie - w szczególności te, które dotyczą strategii i polityki środowiskowej EBI oraz Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI („Podręcznik”)¹² - opisują zadania Banku związane z obszarami środowiska i spraw społecznych. Są one dostępne publicznie i w zależności od zawartości i zakresu, mogą być uwzględniane w różnego rodzaju procedurach działalności publicznej stosowanych przez Bank. Publikacja Oświadczenia jest elementem Polityki publicznego ujawniania informacji EBI¹³ wspierającej transparentność i odpowiedzialność oraz prawo do konsultacji instytucji i ludzi (tzn. „interesariuszy”), na które projekty finansowane przez Bank mają wpływ lub którymi są zainteresowani.
12. Podręcznik przekłada zasady i normy środowiskowe i społeczne opisane w Oświadczeniu na praktykę operacyjną stosowaną przez pracowników EBI. Opisuje sposób, w jaki pracownicy EBI wykonują działania rutynowe w zakresie kwestii środowiskowych i społecznych przez cały cykl życia. Opisuje zakres pracy Banku oraz zakres odpowiedzialności i role innych stron, w szczególności promotora i pośredników, z którymi Bank współpracuje. Promotor jest odpowiedzialny za stosowanie i przestrzeganie wymogów EBI, w tym przestrzeganie obowiązującego prawa i innych zobowiązań Banku, zazwyczaj uwzględnionych w prawnych zobowiązaniach. Kiedy niewystarczające zasoby mogą uniemożliwiać promotorowi spełnienie tych wymogów, Bank wymaga zwiększenia zasobów i może zapewnić wsparcie techniczne.
13. Oświadczenie rozwija Europejskie zasady na rzecz środowiska (EPE)¹⁴, które opierają się na podejściu do kwestii środowiskowych opracowanych i stosowanych przez UE. Wymogi UE są jednymi z najbardziej ambitnych na świecie. Bank opracował EPE wspólnie z innymi europejskimi międzynarodowymi instytucjami finansowymi w roku 2006, aby ustanowić punkt odniesienia, na podstawie którego instytucje sygnatariusze oraz finansowane przez nich projekty są oceniane pod względem wpływu na środowisko. Wymogi Oświadczenia przekładają się na operacje Banku w postaci sektorowej polityki kredytowania, jak te, które odnoszą się do energii, transportu, wody, odpadów oraz badań, rozwoju i innowacji.
14. Oświadczenie bazuje na szerokim i zróżnicowanym doświadczeniu EBI oraz podkreśla jego wsparcie dla celów równowagi środowiskowej i dobrobytu społecznego w regionach, gdzie prowadzi działalność. Uwzględnia niedawne zmiany w podejściu do zrównoważonego

rozwoju, w szczególności w odniesieniu do: a) poprawionej przejrzystości i odpowiedzialności, b) większej roli, jaką mogą odgrywać organizacje społeczeństwa obywatelskiego (CSO), c) niedawnego zobowiązania ze strony czołowych prywatnych instytucji finansowych i biznesowych w obszarze odpowiedzialności społecznej, i d) opracowania dobrych praktyk w ramach UE i wśród instytucji równieńczych Banku w kontekście nowych globalnych i regionalnych wyzwań i możliwości.

15. Oświadczenie koncentruje się na: a) „zasadach”, na jakich opiera się podejście EBI do kwestii środowiskowych i społecznych, i b) środowiskowych i społecznych „standardów” wyników, w celu zapewnienia zgodności z wymogami Banku. Zasady i standardy wywodzą się z polityki i prawa unijnego oraz są uzupełniane przez inne przykłady międzynarodowych dobrych praktyk, które obejmują:

- Nadrzędne zasady środowiskowe zawarte w Traktacie;
- Podstawowe prawa człowieka wskazane w Karcie UE;
- Standardy zawarte w unijnym ustawodawstwie środowiskowym i społecznym odnoszące się do sektorów i projektów finansowanych przez Bank¹⁵;
- Międzynarodowo uznawane dobre praktyki środowiskowe i społeczne z wielu źródeł i często dedykowane konkretnym sektorom;
- Zestaw standardów społecznych, ekwiwalent powszechnych wymogów MFI.

Wymogi środowiskowe i społeczne EBI odzwierciedlają zasady strategii zrównoważonego rozwoju UE¹⁶, Umowy z Kotonu¹⁷ i Konsensusu europejskiego w sprawie rozwoju¹⁸.

16. Wymogi EBI są najczęściej stosowane w przypadku kredytów długoterminowych udzielanych bezpośrednio promotorowi na finansowanie pojedynczych projektów inwestycyjnych. Ale czasami jedna operacja może obejmować wiele projektów (tzn. kredyt ramowy); w innych przypadkach, wiele projektów może tworzyć Program; finansowanie może być przyznane pośrednio jednemu lub większej liczbie promotorów poprzez typowych pośredników finansowych (tzn. linia kredytowa); i wreszcie Bank może zapewniać finansowanie kapitału w różnych formach. Kiedy finansowanie jest udzielane pośrednio przez Bank poprzez pośrednika, Bank może oddelegować uprawnienie podjęcia decyzji finansowania do instytucji finansowej, gminy, korporacji czy zarządzającego funduszem, którzy zademonstrowali umiejętność stosowania wymogów środowiskowych i społecznych Banku oraz – z zastrzeżeniem odpowiedniej sprawozdawczości – wymogów w zakresie monitorowania i struktur umownych. Podręcznik opisuje postępowanie Banku w takich przypadkach.

17. Oświadczenie odnosi się do wszystkich form finansowania przez EBI, we wszystkich regionach, gdzie Bank prowadzi działalność w sektorze publicznym i prywatnym. Zasady i standardy unijne stanowią wytyczne dla wszystkich projektów finansowanych przez EBI.

18. Standardy środowiskowe i społeczne mają bezwarunkowe zastosowanie w UE. W ramach UE, prawo unijne jest obowiązujące, ale Bank zastrzega sobie prawo do ustalenia własnych wyższych standardów, które powinny być uważane za obowiązujące. Te same standardy będą także stosowane w państwach kandydackich i potencjalnie kandydackich (tzn. „Kraje objęte procesem rozszerzenia”¹⁹).
19. W pozostałych krajach, chociaż prawo unijne formalnie nie ma zastosowania, punktem odniesienia dla EBI są unijne zasady i standardy prawne. Odstępstwo od wymogów Banku winno być uzasadnione przez promotora w ramach ogólnych zasad i standardów środowiskowych i społecznych zawartych w niniejszym Oświadczeniu. W niektórych przypadkach realizacja w etapach uzasadnia osiąganie wymogów UE w etapach, co jest czasami stosowane przez UE w krajach objętych procesem rozszerzenia. W krajach objętych europejską polityką sąsiedztwa i partnerstwa, zgodność z polityką środowiskową Unii powinna być spójna z umowami dwustronnymi czy planami działania uzgodnionymi między UE i danym krajem.
20. W ramach UE, EBI zakłada, że unijne ustawodawstwo środowiskowe i społeczne zostało prawidłowo wdrożone do prawa krajowego oraz że prawo krajowe zostało wdrożone przez odpowiednie władze. Proces due diligence prowadzony przez EBI koncentruje się w szczególności na krajach i/lub przepisach, gdzie istnieją oznaki sugerujące, że te założenia mogą nie być prawdziwe.
21. Zgodnie z potrzebami, EBI dostosowuje przynajmniej niektóre wymogi środowiskowe i społeczne w zarządzaniu swoimi własnymi aktywami podobnie jak w przypadku działalności kredytowej, jak opisano w raportach EBI na temat odpowiedzialności społecznej.²⁰
22. Podejście UE do środowiska i dobrobytu społecznego jest tylko jednym z przykładów dobrych praktyk międzynarodowych, których EBI przestrzega. Inne metody włączające dobre praktyki międzynarodowe są akceptowalne dla Banku i uzasadnione w niektórych okolicznościach. Są one wykorzystywane w celu wzmocnienia zakresu i stosowności unijnego podejścia do kwestii środowiskowych i społecznych w odniesieniu do pewnych spraw i/lub konkretnych sektorów. Taka sytuacja może powstać, kiedy dany temat nie jest wszechstronnie objęty ustawodawstwem unijnym, kiedy Bank przyznaje finansowanie we współpracy z innymi instytucjami finansowymi i/lub kiedy wniosek o finansowanie wpłynie do Banku na późnym etapie przygotowania i projektowania przedsięwzięcia.
23. W przypadku współfinansowania, Bank jest gotów zaakceptować wspólną metodę opartą na odnośnych wymogach jednego z partnerów finansowych w celu zachowania spójności i harmonizacji²¹ oraz w celu uniknięcia zdublowania. Na przykład, w przypadku projektów poza UE, we współpracy z innymi międzynarodowymi prywatnymi i publicznymi instytucjami finansowymi, można stosować wspólne

podejście oparte na Zasadach Równikowych, albo na zasadach zabezpieczenia Banku Światowego²²

OŚWIADCZENIE

PREAMBUŁA

Akceptowalność środowiskowa i społeczna: Zarządzanie sposobnościami i ryzykami

1. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) wymaga, aby wszystkie projekty przez niego finansowane były akceptowalne w kategoriach środowiskowych i społecznych, stosując odpowiednie zabezpieczenia dla wszystkich swoich operacji. Bank ponadto finansuje projekty wnoszące bezpośredni wkład do zrównoważonego rozwoju środowiskowo i dobrobytu społecznego dla wsparcia zrównoważonego rozwoju dzięki pozytywnemu składowi albo do ochrony i poprawy środowiska naturalnego i środowiska człowieka i/lub w celu promocji zrównoważonych społeczności.
2. EBI stosuje zbiór wymogów środowiskowych i społecznych przez cały cykl życia projektu, aby zapewnić trwałość wszystkich projektów przez siebie finansowanych. Promotorzy są odpowiedzialni za przygotowanie, realizację i prowadzenie projektów finansowanych przez Bank; są także odpowiedzialni za przestrzeganie wymogów Banku, w szczególności zgodności z prawem. Bank będzie wspomagał promotora w realizacji tych zobowiązań.
3. EBI współpracuje z promotorami przy projektowaniu przedsięwzięcia, kiedy istnieje taka możliwość, oraz przy okazji zidentyfikowania i zarządzania możliwościami i ryzykami środowiskowymi i społecznymi, jeśli jest to konieczne. Jeśli jest to konieczne, Bank pomoże rozwinąć odpowiedni potencjał instytucjonalny w celu wspierania projektu w trakcie realizacji i funkcjonowania; oraz będzie współpracował ze stronami trzecimi, w tym władzami kraju gospodarza, innymi stronami finansującymi, innymi instytucjami unijnymi, przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego oraz różnymi innymi instytucjami, w celu zapewnienia skutecznej realizacji, funkcjonowania i wyników projektu.
4. EBI zachęca promotorów do skorzystania z okazji biznesowych wynikających z aspektów środowiskowych i społecznych związanych z projektem. Kiedy ryzyka biznesowe wynikające z aspektów środowiskowych i społecznych mogą mieć istotny negatywny wpływ na wyniki projektu, Bank będzie wspierał proponowany projekt, kiedy zostaną opracowane i zaakceptowane przez promotora odpowiednie środki ograniczające ryzyka i inne ustalenia dotyczące ryzyk, oraz zgodnie z obowiązującymi wymogami konsultacji publicznych Banku.
5. W odniesieniu do wszystkich projektów, celem EBI jest zwiększenie korzyści środowiskowych i społecznych oraz zmniejszenie kosztów środowiskowych i społecznych związanych z projektami przez siebie finansowanymi w taki sposób, aby były efektywne kosztowo w sensie społeczno-ekonomicznym.

6. EBI nie finansuje projektów, które nie spełniają wymogów opisanych w Oświadczeniu. Obejmuje to projekty niespełniające wymogów obowiązującego w danym momencie krajowego i unijnego prawa środowiskowego i społecznego. Wymogi Banku mogą wykraczać poza wymogi prawne. Bank nie finansuje projektów, które powodują naruszenia praw człowieka.
7. W przypadku projektów zaakceptowanych przez EBI do finansowania, zobowiązania promotora wynikające z wymogów środowiskowych i społecznych Banku są opisane w Umowie Finansowania podpisywanej pomiędzy EBI i kredytobiorcą.
8. EBI monitoruje wyniki środowiskowe i społeczne projektów, które finansuje, w szczególności realizację konkretnych zobowiązań opisanych w Umowie Finansowania. Zakres monitorowania jest funkcją charakterystyki projektu, potencjału promotora i kontekstu krajowego. Monitoring ze strony Banku opiera się na raportach od promotora. Dodatkowo mogą mieć miejsce wizje lokalne ze strony Banku oraz dodatkowe źródła informacji, w tym ze strony społeczności, których projekt dotyczy.
9. Naruszenie umowy i/lub kiepskie wyniki projektu w innym zakresie wymaga działań naprawczych ze strony promotora, w porozumieniu z Bankiem. Brak zgody ze strony promotora na takie działania wspólnie z Bankiem oraz niepodjęcie odpowiednich działań może mieć konsekwencje finansowe i prawne dla promotora, np. wstrzymanie wypłat i/lub żądanie zwrotu wypłaconego finansowania, jeśli promotor nie spełnia wymogów Banku w racjonalnym czasie.

Poprawa korzyści środowiskowych i społecznych

10. EBI finansuje projekty w UE wspierając szereg celów polityki unijnej, ale Bank finansuje ponadto projekty poza UE, w tym takie, które promują osiągnięcie milenijnych celów rozwoju. Z tego względu, że Bank ocenia finansowane przez siebie projekty pod kątem akceptowalności środowiskowej i społecznej, finansuje także projekty mające konkretne cele ochrony i poprawy środowiska naturalnego i promowania zrównoważonych społeczności. Bank posiada środowiskowy cel kredytowania, określony w Korporacyjnym Planie Operacyjnym (COP)²³. Aby być zgodnym z tym celem, projekt powinien promować co najmniej jeden z poniższych celów polityki unijnej:
  - Stanowić odpowiednią reakcję na zagrożenia zmian klimatycznych, albo poprzez łagodzenie zmian klimatycznych, albo inwestycje związane z dostosowaniem, w tym wsparcie dla projektów w obszarze sprawności energetycznej, energii odnawialnej, czystej energii i pochłaniania dwutlenku węgla;
  - Wnoszenie trwałego zarządzania zasobami naturalnymi, w tym ochrona i poprawa stanu

wody, powietrza i gleby, zarządzanie odpadami oraz ochrona i poprawa bioróżnorodności i funkcjonowania ekosystemów;

- Poprawa jakości życia miejskiego, w tym promocja zrównoważonych społeczności;
  - Zabezpieczenie zdrowia ludzkiego poprzez poprawę środowiska naturalnego i środowiska człowieka.
11. EBI aktywnie stara się znaleźć i finansować projekty, które dodają wartości poprzez ochronę i poprawę środowiska naturalnego oraz promowanie zrównoważonych społeczności we wszystkich sektorach, w szczególności w transporcie, energii, pozostałej infrastrukturze, w przemyśle i w usługach, rozwoju miast, a także w obszarze technologicznych badań i rozwoju związanych ze środowiskiem. Zapewniając finansowanie w sposób zachęcający przejrzystość, uczestnictwo i konsultacje, włączenie społeczne, zintegrowane planowanie oraz równiejszy dostęp do towarów i usług, Bank ma na celu promowanie poprawy dobrobytu społecznego.
  12. EBI wspiera rozwój i stosowanie innowacyjnych instrumentów finansowych i rynkowych w celu zwiększenia wartości towarów i usług środowiskowych i społecznych oraz promowania zrównoważonej produkcji i konsumpcji. Wszystkie projekty powinny także spełniać kryteria Banku w zakresie wykonalności finansowej, technicznej i społeczno-ekonomicznej.
  13. EBI ma na celu zidentyfikowanie, skwantyfikowanie i wycenę środowiskowych i społecznych efektów zewnętrznych, gdzie oczekuje się, że ich wpływ na wykonalność społeczno-ekonomiczną projektu ma być istotny i promuje środki, które internalizują takie skutki (np. taryfy zapewniające całkowite odzyskanie kosztów). Takie techniki wspierają projekty, które mają spowodować istotne pozytywne skutki zewnętrzne, takie jak ograniczenie emisji gazów cieplarnianych (GHG) i poprawa zdrowia publicznego. Natomiast nie zachęcają do realizacji projektów z istotnymi negatywnymi skutkami zewnętrznymi, tak jak wzrost zanieczyszczeń powietrza czy wody. Ogólnie, Bank faworyzuje projekty, gdzie podejmowane są odpowiednie działania naprawcze w celu ograniczenia kosztów zewnętrznych poprzez internalizację, regulację czy inne środki.
  14. EBI promuje rynki na towary i usługi środowiskowe, służące korekcie niedoinwestowania (np. rynek dwutlenku węgla w przypadku technologii o niskich emisjach oraz wschodzący rynek na usługi ekosystemowe). Bank zapewnia różnego rodzaju wsparcie dla projektów środowiskowych, gdzie ocenia, że warte tego projekty nie były realizowane w innych sytuacjach. Takie wsparcie może mieć formę finansowania na atrakcyjnych warunkach, ale także wynika ono z doświadczenia Banku i innej formy wsparcia technicznego, w tym pomoc w zbudowaniu struktury finansowania i zarządzaniu ryzykiem. Bank wspiera stosowanie zasady, że „zanieczyszczający płaci”.
  15. EBI świadczy wsparcie techniczne w różnych formach w regionach, w których prowadzi działalność promując swoją politykę i praktyki w zakresie środowiska i kwestii społecznych.

Poza udostępnianiem własnej wiedzy eksperckiej, Bank może finansować konsultantów do prowadzenia badań sektorowych, rynkowych i innych ogólnych, albo wspomagać promotora do realizowania konkretnych działań związanych z projektami, takich jak związanych z formalną oceną wpływu na środowisko (EIA), wzmocnienie potencjału zarządzania środowiskiem lub zajęcie się konkretnymi kwestiami środowiskowymi (np. audyty energetyczne na rzecz poprawy sprawności energetycznej oraz opracowanie potencjału do uzyskiwania uprawnień do kredytów węglowych).

Ograniczanie kosztów środowiskowych i społecznych

16. EBI finansuje projekty w celu zrealizowania wielu priorytetowych celów polityki unijnej, a nie tylko tych o charakterze środowiskowym i/lub społecznym. Kiedy taki projekt ma istotne negatywne skutki środowiskowe i/lub społeczne ze względu na swoją wielkość, charakter, lokalizację, należy rozważyć alternatywy oraz określić odpowiednie środki ograniczające i/lub kompensujące.
17. Wszystkie projekty finansowane przez EBI muszą przejść odpowiednią ocenę środowiskową (EA) Banku w oparciu o informacje dostarczone przez promotora i innych interesariuszy, jak szczegółowo określono w Podręczniku. Niezależnie od potrzeby przeprowadzenia formalnej EIA, ta ocena jest wykonywana przez sam Bank, albo przez pośrednika zgodnie z wymogami Banku. Projekty powinny być zaprojektowane w taki sposób, aby unikać, a co najmniej ograniczać istotne skutki negatywne oraz zaprojektować uzasadnione zmiany, jeśli społeczno-ekonomiczne korzyści zmiany przekraczają koszty; ewentualne rezydualne skutki negatywne powinny być we właściwej kolejności ograniczone, kompensowane lub równoważone.
18. W niektórych przypadkach, EA Banku opiera się na formalnej EIA, zgodnie z definicją wskazaną w unijnej Dyrektywie nt. EIA²⁴. W tym celu, EBI lub jego organy oceniają i klasyfikują projekty na cztery kategorie. Kategorie „A” i „B” dotyczą projektów, gdzie skutki środowiskowe mogą być istotne. Dla tych kategorii Bank wymaga formalnej EIA. EIA powinny łączyć ocenę alternatyw dla projektu oraz obejmują publiczne ujawnienie odnośnych informacji we właściwym czasie, łącznie z sensownymi konsultacjami, zgodnie z Dyrektywą oraz w celu realizacji celów Polityki publicznego ujawniania informacji (PDP) EBI. W przypadku projektu wymagającego EIA, Bank lub jego organ nie przyzna finansowania do czasu sporządzenia EIA zgodnie z wymogami Banku. Więcej informacji znajduje się w Podręczniku.
19. EA wymagana przez EBI powinna obejmować cały projekt i jego obszar wpływu, nie tylko część finansowaną przez Bank. Taka ocena powinna obejmować łączne bezpośrednie i pośrednie skutki projektu. Ponadto, Bank może zażądać od promotora, aby sporządził i opublikował Plan zarządzania ochroną środowiska i sprawami społecznymi (ESMP), akceptowalny dla Banku.

20. Kiedy projekt stanowi część programu lub planu, opracowany lub przyjęty przez urząd krajowy, regionalny lub lokalny, w UE może być wymagana Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SEA), aby ocenić środowiskową akceptowalność projektu, zgodnie z wymogami Dyrektywy nt. SEA²⁵. Poza UE, w przypadku projektu, który byłby objęty Dyrektywą SEA w UE, informacje dostarczane przez promotora powinny obejmować aspekty strategiczne i być szczegółowe.
21. Formalna EIA/SEA powinna wskazywać i zajmować się ewentualnymi skutkami transgranicznymi związanymi z projektem na wczesnym etapie projektu, spełniając wymogi prawa unijnego i oraz Konwencji z Espoo²⁶.
22. W przypadku braku nadrzędnego interesu publicznego, EBI nie będzie finansować projektu, gdzie albo nie uwzględniono alternatyw, albo pozostają istotne negatywne skutki środowiskowe i społeczne po złagodzeniu, skompensowaniu i/lub zrównoważeniu, albo wymogi środowiskowe i społeczne Banku są tak zastosowane, że ich realizacja może poważnie zaszkodzić wykonalności projektu. Taki projekt byłby sklasyfikowany jako „C” zgodnie z definicją znajdującą się w Podręczniku.

ZASADY

Zasady środowiskowe i społeczne

23. EBI odnosi się do praw środowiskowych UE jako podstawowego źródła swoich zasad środowiskowych, a także jest sygnatariuszem Europejskich zasad na rzecz środowiska (EPE). Istnieje szereg zasad środowiskowych w Traktacie²⁷ - wdrożonych w odnośnych Dyrektywach - które są najważniejsze dla podejścia Banku do środowiska, a mianowicie:
- Zasada integracji (Artykuł 6);
  - Zasada uzyskania wysokiego poziomu ochrony środowiska (Artykuł 95 (3) i Artykuł 174 (2)).
24. Zasada integracji wymaga, aby aspekty środowiskowe były odpowiednio wyważone we wszystkich aspektach pracy EBI, w tym poprzez przejrzyste opracowanie i wdrożenie strategii korporacyjnej, planów operacyjnych, celów, sektorowej polityki kredytowania oraz w projektach, które finansuje.
25. EBI, zgodnie z polityką środowiskową UE, ma na celu zapewnienie wysokiego poziomu ochrony w oparciu o zastosowanie zasady przezroczności oraz o zasady, że działania zapobiegawcze powinny być podejmowane, że szkody środowiskowe powinny być naprawiane u źródła, oraz że „zanieczyszczający płaci”.

26. EBI rozważa potrzebę stosowania zasady przezorności wtedy, kiedy występuje ryzyko, iż projekt może spowodować istotne i nieodwracalne szkody w środowisku. W takich przypadkach, promotor powinien podjąć kroki, aby w pierwszej kolejności unikać tego ryzyka, albo w przypadku braku realnej alternatywy, ograniczyć to ryzyko do akceptowalnego poziomu. Powyższe stosuje się, kiedy nie ma przekonujących dowodów na związek przyczynowo-skutkowy między projektem i jego potencjalnymi negatywnymi konsekwencjami. Bank stara się minimalizować wszelkie negatywne skutki środowiskowe projektów, które finansuje. Kiedy w sposób oczywisty takich skutków nie można uniknąć, Bank wymaga, aby promotor zastosował środki ograniczające, a w przypadku skutków, których nie można w pełni ograniczyć, należy zastosować kompensatę i/lub zrównoważenie, zgodnie z odnośnymi Dyrektywami unijnymi, takimi jak Dyrektywy nt. EIA, Natury (Siedliska i ptaki)²⁸ oraz odpowiedzialność środowiskowa²⁹.
27. Zastosowanie zasady zapobiegania oznacza, że promotor powinien wykazać, iż odpowiednie działania na rzecz ochrony środowiska zostały podjęte na wczesnym etapie. Celem jest po pierwsze zapobieganie szkodom poprzez realizację projektu alternatywnego, struktury lub procesu, raczej zamiast próby naprawiania szkody po jej wystąpieniu.
28. Zasada, że szkody środowiskowe powinny być naprawiane u źródła jest zawarta w wielu przepisach unijnych, w szczególności dotyczących zanieczyszczenia wody i powietrza. Obejmuje to ograniczenia emisji w zakładach produkcyjnych i z innych źródeł zanieczyszczenia, na przykład zgodnie z definicją w Definicji nt. Zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (IPPC)³⁰. EBI wymaga, aby promotorzy wdrożyli odpowiednie środki w celu zapobiegania, albo przynajmniej ograniczenia punktowego źródła zanieczyszczenia, które ma wpływ na obszar i poza granice projektu.
29. Te zasady opierają się na wymogu ze strony UE, aby decyzje inwestycyjne odzwierciedlały ich prawdziwą wartość dla społeczeństwa, w tym ceny jaką ludzie są gotowi zapłacić - albo winni zapłacić jako użytkownicy przy stosowaniu zasady zanieczyszczający płaci - w celu ochrony i poprawy środowiska oraz kosztów, jakie społeczeństwo ponosi, kiedy środowisko zostanie zniszczone.
30. Celem EBI jest zwiększenie korzyści społecznych i zmniejszenie kosztów społecznych we wszystkich projektach przez siebie finansowanych, w ten sposób maksymalizując dobrobyt społeczny: Bank nie będzie finansował projektu z istotnymi rezydualnymi kosztami społecznymi. W tym celu Bank stosuje podejście oparte na prawach rozważając społeczne aspekty projektu. Odzwierciedla to zasadę Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej („Karta”) oraz Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka ONZ. W UE prawa człowieka są gwarantowane przez ustawodawstwo unijne i krajowe. Poza UE Bank wymaga, aby promotor stosował Wytyczne oceny społecznej opisane w Podręczniku, obejmujące społeczne zasady i standardy Banku.

STANDARDY

Ogólne standardy środowiskowe

31. Standardy środowiskowe EBI mają na celu ochronę i poprawę środowiska naturalnego, nie tylko dla własnego interesu, ale także w celu poprawy jakości życia, rozwoju gospodarczego i dobrobytu społecznego, co wynika ze zrównoważonego środowiska. Standardy te obejmują trzy aspekty:
- Charakterystykę techniczną projektu w sensie planowanych i faktycznych emisji oraz inne wskaźniki wyników środowiskowych;
  - Charakterystykę środowiska gospodarza i jego bezpośredniego sąsiedztwa, w tym jego siedliska oraz odnośną florę i faunę;
  - Przyjęte procesy i ustalenia zarządcze stosowane do opracowania, wdrożenia i funkcjonowania projektu, które mają wpływ na skutki środowiskowe i społeczne oraz wynik projektu.
32. EBI wymaga, aby wszyscy promotorzy stosowali dobre praktyki międzynarodowe w tym zakresie, gdzie prawo unijne stanowi miarę celów Banku. Odnośne standardy są wskazywane w dyskusjach między Bankiem i promotorem w trakcie przygotowania, oceny i negocjacji projektu i są stosowane przez promotora w trakcie realizacji i funkcjonowania projektu. Standardy, chociaż pochodzą z unijnego prawa środowiskowego, w miarę potrzeb są uzupełniane przez inne dobre praktyki międzynarodowe, a Bank zastrzega sobie prawo do wymagania standardów, które są ostrzejsze od wymogów prawa unijnego lub wychodzą poza nie. Jeśli uzasadniają to ramy Oświadczenia, Bank także zastrzega sobie prawo do stosowania etapowego podejścia do wdrażania swoich standardów.

Standardy emisji

33. Projekty finansowane przez EBI powinny obejmować środki na rzecz zapobiegania, zmniejszania czy eliminowania zanieczyszczeń, które wynikają bezpośrednio lub pośrednio z ich działalności. Bank wymaga od promotorów, aby wyznaczyli standardy emisji właściwe dla danego źródła zgodnie z Dyrektywą IPPC (po pierwsze dotyczącej sektora przemysłowego) oraz zgodnie z Dyrektywami sektorowymi, np. Ramowa Dyrektywa Wodna³¹. Metoda IPPC opiera się na „najlepszej dostępnej technologii” (BAT), która między innymi wymaga racjonalnego podejścia do wykorzystania zasobów, co obejmuje najlepsze praktyki w obszarze sprawności energetycznej.

Standardy otoczenia

34. Standardy otoczenia odnoszące się do łącznego zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby są także określone wymogami Dyrektyw unijnych, a projekty finansowane przez EBI winny wносить wkład do tego, aby odnośny standard otoczenia był przestrzegany.

Standardy proceduralne

35. Standardy proceduralne są szeroko definiowane jako wymogi zarządcze i administracyjne związane z ochroną środowiska, jakich należy przestrzegać przy opracowaniu, realizacji i funkcjonowaniu projektu. Wiele Dyrektyw unijnych zawiera standardy tego rodzaju, co obejmuje różne sektorowe Dyrektywy Ramowe³², Dyrektywę IPPC, Dyrektywę w sprawie odpowiedzialności za środowisko oraz Dyrektywy związane z celami Konwencji z Aarhus³³ oraz Dyrektywy EIA i SEA.

Standardy środowiskowe w UE i w krajach objętych procesem rozszerzenia (tzn. państwa kandydackie i potencjalnie kandydackie)

36. EBI wymaga, aby wszystkie projekty przez niego finansowane były jako minimum zgodne z:

- Obowiązującym krajowym prawem środowiskowym;
- Obowiązującym unijnym prawem środowiskowym, w szczególności unijną Dyrektywą EIA oraz Dyrektywami na temat ochrony przyrody oraz szczegółowych Dyrektyw sektorowych³⁴ i Dyrektyw przekrojowych³⁵,
- Zasadami i standardami odnośnych międzynarodowych konwencji środowiskowych wprowadzonych do prawa unijnego.

37. W odniesieniu do Dyrektywy EIA, EBI wymaga, aby przestrzegane były jej postanowienia, w szczególności:

- Należy wykonać EIA, jeśli projekt może mieć istotny wpływ na środowisko; w przypadku projektu zgodnego z Aneksiem II Dyrektywy EIA, decyzja o zaniechaniu EIA powinna być uzasadniona.
- Zainteresowane społeczeństwo powinno mieć możliwość skutecznego uczestnictwa na wczesnym etapie, aby wyrazić swoje uwagi na temat projektu oraz uzyskać odpowiedzi na swoje uwagi.
- Wszelkie skutki rezydualne powinny być odpowiednio ograniczone, skompensowane i/lub zrównoważone.

38. W krajach objętych procesem rozszerzenia, EBI będzie stosować standardy unijne. Etapowanie jest dozwolone wyłącznie wtedy, kiedy projekt został zaprojektowany w taki sposób, aby spełniał wymogi odnośnego unijnego prawa środowiskowego do dnia przystąpienia, albo zgodnie z ustaleniami przejściowymi. Etapowanie winno być realizowane przez promotora w kategoriach społeczno-ekonomicznych.

Standardy środowiskowe na świecie

39. W przypadku projektów we wszystkich innych regionach działalności EBI, Bank wymaga, aby wszystkie projekty były zgodne z przepisami krajowymi, co obejmuje międzynarodowe konwencje ratyfikowane przez kraj gospodarcza, a także standardy unijne. Kiedy standardy unijne są ostrzejsze od standardów krajowych, wymagane są wyższe standardy unijne, jeśli jest to praktyczne i realne.

40. EBI uznaje, że z wielu powodów, co obejmuje potencjał instytucjonalny, możliwości techniczne, dostępność środków inwestycyjnych czy zdolność i gotowość klienta do zapłaty, w przypadku konkretnego projektu natychmiastowe osiągnięcie wymogów EBI może nie być możliwe, a w niektórych przypadkach może nie być pożądane. W takiej sytuacji, promotor jest zobowiązany do przedstawienia Bankowi akceptowalnego uzasadnienia odnośnie odchylenia od standardów UE w zgodzie z ramami zasad i standardów środowiskowych i społecznych wskazanych w Oświadczeniu. W takich przypadkach, należy przewidzieć etapowe osiąganie wyższych standardów.

41. W odniesieniu do standardów otoczenia poza UE, standardy unijne stosowane w odniesieniu do projektu mogą nie być najbardziej kosztowo efektywnym rozwiązaniem w sensie społeczno-ekonomicznym w celu ochrony środowiska naturalnego i/lub promocji dobrobytu społecznego.

42. W projektach, w których EBI wymaga formalnej EIA, odnośny proces EIA i jego zawartość muszą być zgodne z wymogami Dyrektywy unijnej.

43. Podejście unijne do kwestii środowiskowych zawarte w polityce UE może być uzupełnione innymi przykładami dobrych praktyk związanych ze standardami technicznymi, procesami i systemami zarządzania w konkretnych sektorach, opracowanych przez inne instytucje międzynarodowe, zgodnie z interpretacją UE. Na przykład, Bank przy finansowaniu dużych tam jako wytyczne stosuje zalecenia Światowej Komisji ds. Zapór Wodnych³⁶; kieruje się także ustaleniami i zaleceniami Przeglądu przemysłu wydobywczego (ang. Extractive Industries Review)³⁷, i wspiera wdrożenie Inicjatywy Przejrzystości w Branżach Wydobywczych³⁸. Ponadto, Bank zachęca do korzystania z międzynarodowych programów certyfikacji (np. Rady Dobrej Gospodarki Leśnej³⁹ i Systemu zarządzania środowiskiem i audytu środowiskowego (EMAS)).

44. W przypadku współfinansowania projektów poza UE i krajami objętymi procesem

rozszerzenia, EBI może akceptować stosowanie standardów innych międzynarodowych instytucji finansowych o ile są one równoważne z wymogami Banku.

Standardy społeczne: Podejście oparte na prawach człowieka

45. Podobnie jak standardy środowiskowe mają na celu ochronę i poprawę środowiska naturalnego i środowiska człowieka, standardy społeczne mają na celu ochronę praw i poprawę życia ludzi, na których projekty finansowane przez EBI mają bezpośredni lub pośredni wpływ. Standardy społeczne mają na celu promocję wyników przynoszących korzyści indywidualnemu dobrobytowi, włączenia społecznego oraz zrównoważonym społeczeństwom.
46. EBI ogranicza swoje finansowanie do projektów, które szanują prawa człowieka i są zgodne ze standardami społecznymi EBI, w oparciu o zasady Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz o międzynarodowe dobre praktyki. Bank nie finansuje projektów znajdujących się w krajach uznanych przez Radę Europejską za takie, gdzie finansowanie unijne nie jest dostępne, w szczególności w związku z naruszaniem praw człowieka.
47. Podobnie, EBI nie finansuje projektów powodujących konflikty lub intensyfikujących istniejące konflikty. Dodatkowo, Bank bierze pod uwagę, że w szeregu krajów, gdzie prowadzi działalność, przechodzą przez trudny okres powrotu do normalności po konflikcie oraz czas odbudowy. Finansując projekty w takich niestabilnych krajach, Bank kieruje się podejściem unijnym⁴⁰.
48. W ramach UE i krajów objętych procesem rozszerzenia, z zastrzeżeniem etapowego działania, EBI zakłada, że unijne wymogi społeczne, w tym międzynarodowe konwencje na temat praw człowieka ratyfikowane przez UE, zostały prawidłowo wdrożone do krajowego systemu prawnego. Jednakże, kiedy istnieją dowody sugerujące inną sytuację, Bank przeprowadza odpowiednią ocenę społeczną.
49. We wszystkich innych regionach funkcjonowania EBI, podejście EBI do kwestii społecznych opiera się na podejściu bazującego na prawach wprowadzającego zasady praw człowieka do praktyki poprzez stosowanie Wytycznych oceny społecznej (SAG) (patrz Podręcznik). Te wymogi są ponadto spójne ze środkami bezpieczeństwa społecznego, opracowanymi i stosowanymi przez MFI, z którymi Bank ściśle współpracuje.
50. Występują zależności między kwestiami środowiskowymi i społecznymi, a jakością i trwałością projektów. Na przykład, usprawnione zarządzanie zasobami, obejmujące udział interesariuszy w procesach decyzyjnych, wiąże się z możliwościami wspierającymi promowanie bardziej zrównoważonego życia. Dlatego przyznaje się, że w kontekście projektów kwestie środowiskowe i społeczne są często powiązane i dlatego najlepiej je oceniać w zintegrowanych ramach. Promotorzy ubiegający się o finansowanie EBI poza UE

winni przyjąć standardy społeczne dotyczące przymusowego przesiedlenia, rdzennej ludności i innych wrażliwych grup, podstawowych standardów pracy Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) oraz zdrowia i bezpieczeństwa zawodowego i społeczności.

Przymusowe przesiedlenia

51. Ludziom, na których życie projekt ma negatywny wpływ, należy poprawić standard życia, albo co najmniej przywrócić i/lub odpowiednio skompensować poniesione straty. W związku z tym, kiedy fizycznego czy ekonomicznego przesiedlenia nie można uniknąć, Bank wymaga, aby promotor opracował akceptowalny Plan Przesiedleń. Plan powinien obejmować i zapewnić prawo do sprawiedliwego procesu sądowego oraz do sensownych i kulturowo właściwych konsultacji oraz uczestnictwa, w tym także ze strony społeczności goszczących.

Ludność rdzenna i inne wrażliwe grupy

52. Wszelkie polityki, praktyki, programy i działania opracowane i realizowane przez promotora powinny zwracać szczególną uwagę na grupy wrażliwe. Takie grupy obejmują ludność rdzenną, mniejszości etniczne, kobiety, migrantów, osoby bardzo młode i w podeszłym wieku. Dobrobyt grup wrażliwych jest szczególnie narażony na zmiany w kontekście społeczno-ekonomicznym i jest uzależniony od dostępu do podstawowych usług i uczestnictwa w procesie decyzyjnym.
53. Kiedy projekt ma wpływ na zwyczajowe prawo ludności rdzennej do ziemi i zasobów, Bank wymaga, aby promotor opracował akceptowalny Plan Rozwoju Ludności Rdzennej. Plan musi uwzględniać zasady Deklaracji praw ludów tubylczych ONZ, co obejmuje swobodną, wcześniejszą i świadomą zgodę na ewentualne przesiedlenie.

Podstawowe standardy pracy MOP

54. W przypadku niepełnego wdrażania podstawowych standardów pracy MOP, promotor winien opracować i wdrożyć sprawdzalne programy i procedury, aby zapewnić, że podstawowe zasady i standardy pracy są przestrzegane, albo zostaną osiągnięte w trakcie realizacji projektu. Celem jest zapobieganie nieakceptowalnym formom pracy i zatrudnienia oraz promowanie właściwego zarządzania relacjami w pracy⁴¹.

Zawodowe i społeczne standardy zdrowia i bezpieczeństwa

55. Kiedy występuje zagrożenie dla zdrowia pracowników i/lub społeczności, promotorzy winni opracować i wdrożyć sprawdzalne programy i procedury w celu zapewnienia, że zawodowe i społeczne standardy zdrowia i bezpieczeństwa są zgodne z dobrymi praktykami międzynarodowymi. Celem jest uniknięcie lub minimalizacja ryzyk i skutków dla zawodowego i społecznego zdrowia i bezpieczeństwa, zapewnienie, że pracownicy i majątek firmy są

właściwie zabezpieczone, wsparcie promocji programów zdrowia społeczności oraz ograniczanie rozprzestrzeniania się istotnych chorób zakaźnych.

DZIEDZICTWO KULTUROWE

56. Podejście EBI do dziedzictwa kulturowego bazuje na szeregu konwencji ratyfikowanych przez UE⁴² i odzwierciedla szeroką koncepcję dziedzictwa kulturowego jako instrumentu dla rozwoju człowieka i dialogu międzykulturowego oraz elementu, który przyczynia się do uzyskania zrównoważonego rozwoju przestrzennego.
57. Zachowując uwagę skupioną na ochronie fizycznych zasobów kulturowych, podejście EBI uwzględnia związki pomiędzy materialnymi zasobami kulturowymi i niematerialnymi zasobami kulturowymi. W szczególności, Bank uwzględnia ścisłe związki między zasobami fizycznymi związanymi z miejscami prehistorycznymi, historycznymi, kulturowymi, artystycznymi i religijnymi oraz z praktykami kulturowymi związanymi z ich wykorzystaniem. Dlatego podejście do dziedzictwa kulturowego jest ściśle związane z podstawowymi prawami człowieka zawartymi w Karcie, w celu uzyskania spójności społecznej, wzmocnienia polityki niedyskryminacji oraz wspierania praw mniejszości i ludności rdzennej. Dlatego podejście do dziedzictwa kulturowego jest powiązane ze standardami społecznymi Banku przedstawionymi powyżej.
58. EBI zasadniczo nie finansuje projektów zagrażających integralności miejsc objętych ścisłą ochroną ze względu na dziedzictwo kulturowe, w tym znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO. Odstępstwo może zostać zaakceptowane wyłącznie wtedy, kiedy promotor może wykazać spełnienie następujących warunków:
- Nie ma sensownej alternatywy;
  - Ogólne korzyści społeczno-ekonomiczne z projektu zasadniczo przeważają nad kosztami;
  - Podjęto odpowiednie działania odtworzeniowe, które są odpowiednio finansowane i utrzymywane;
  - Miały miejsce konsultacje z interesariuszami, a właściwe władze wydały akceptację.

KONSULTACJE, UCZESTNICTWO I INFORMACJE PUBLICZNE

59. Jako organ UE, EBI przestrzega wymogów Rozporządzenia z Aarhus⁴³ co do przestrzegania Konwencji z Aarhus na temat dostępu do informacji, uczestnictwa publicznego w procesie decyzyjnym oraz dostępu do wymiaru sprawiedliwości w kwestiach środowiskowych do wspólnotowych instytucji i organów.
60. Polityka publicznego ujawniania informacji (PDP) EBI uwzględnia wymogi unijnego

Rozporządzenia z Aarhus. Zobowiązuje Bank do publikowania na żądanie odpowiednich posiadanych informacji środowiskowych z zastrzeżeniem ograniczeń opisanych w PDP. W szczególności, promuje publiczną dostępność streszczenia w języku niespecjalistycznym (NTS) (w UE) i studium/oświadczenia nt. wpływu na środowisko (EIS) (poza UE, łącznie z NTS, kiedy jest to oddzielny dokument) w odniesieniu do wszystkich projektów finansowanych przez Bank, wymagających EIA.

61. Publikacja NTS i/lub EIS powinna mieć miejsce przed wypłatą finansowania konkretnego projektu przez Bank lub jego organ. W przypadku indywidualnego projektu inwestycyjnego poza UE i krajami objętymi procesem rozszerzenia, NTS powinno zostać opublikowane przed odnośnym posiedzeniem Zarządu Banku.
62. Konsultacje publiczne i uczestnictwo jest wymogiem nie tylko Dyrektywy EIA, ale także wielu innych unijnych przepisów środowiskowych. EBI uznaje wartość dodaną, jaką mogą wnieść zainteresowani i dobrze poinformowani członkowie społeczeństwa, w szczególności ci, na których wpływ ma projekt w kraju goszczącym, do procesu oceny wpływu projektu na środowisko. Konsultacje i uczestnictwo zainteresowanych interesariuszy w trakcie przygotowywania projektu ma wzmocnić trwałość i przyczynić się do sukcesu projektu.
63. Kwestie podniesione przez interesariuszy powinny być rozważone jak najszybciej w procesie oceny projektu, aby ograniczyć ryzyka i zapewnić szybkie rozwiązanie konfliktów. W odniesieniu do wszystkich projektów, gdzie EBI wymaga formalnej EIA, promotor powinien przeprowadzić sensowne, przejrzyste i kulturowo właściwe konsultacje publiczne w odnośnych wspólnotach oraz zapewnić terminowe ujawnienie odpowiednich informacji we właściwej formie; powinny istnieć dokumenty potwierdzające, że wyrażone poglądy zostały uwzględnione. W przypadku wszystkich innych projektów, Bank wymaga, aby promotorzy zaangażowali się w sensowny dialog z interesariuszami będący prawem obywatelskim oraz w celu budowania wsparcia dla sprawnej i terminowej realizacji projektu. Poza UE, prawo krajowe ustanawia minimalne wymogi dotyczące ujawniania, konsultacji i uczestnictwa ze strony Banku.
64. Konsultacje i uczestnictwo są istotne dla trwałości inwestycji dzięki zwiększonemu lokalnemu poczuciu własności oraz wsparciu poprzez świadome zaangażowanie. Ponadto, konstruktywny dialog i uczestnictwo są istotne dla promowania i wspierania praw ludzi, na których projekt ma wpływ. Powyższe obejmuje prawa do sprawiedliwego procesu sądowego poprzez odwołanie się do niezależnej procedury apelacyjnej i arbitrażowej w przypadku sporu. W związku z tym konsultacje publiczne stanowią generalny wymóg zabezpieczenia środowiskowego i społecznego ze strony Banku oraz są stosowane do konkretnych kwestii społecznych, np. przymusowych przesiedleń.
65. Każda osoba fizyczna i prawna, na którą ma lub może mieć wpływ decyzja EBI, może złożyć skargę do Sekretarza Generalnego EBI, albo na piśmie, albo poprzez internet. Biuro Skarg zapewnia scentralizowane rozpatrywanie i rejestrację skarg, szczegółowe zbadanie,

sprawozdawczość wewnętrzną i zewnętrzną oraz aktywne podejście.

66. Jeśli dana strona nie jest usatysfakcjonowana sposobem załatwienia skargi w ramach wewnętrznego procesu w EBI, może złożyć skargę na Bank do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich (EO). Nieprawidłowe rozpatrzenie obejmuje brak działania zgodnie z wymogami Banku, w tym z obowiązującym prawem i/lub z poszanowaniem praw człowieka oraz zasadami dobrego administrowania.

RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA⁴⁴

67. EBI akceptuje ustalenia Milenijnej oceny ekosystemu, która wskazuje, że dobrobyt człowieka zależy od ekosystemów ziemskich oraz nieprzerwanego strumienia ich usług, i dochodzi do wniosku, że około 60% ocenianych usług jest zdegradowanych lub używanych w sposób niezrównoważony. Degradacja ekosystemów i erozja ich różnorodności biologicznej stanowią bariery dla osiągnięcia MDG. Bank akceptuje rozwój praktyk, które lepiej odzwierciedlają prawdziwą wartość różnorodności biologicznej i naturalnych ekosystemów w celu lepszego zrozumienia prawdziwych kosztów korzystania z kapitału naturalnego Ziemi w trakcie jego funkcjonowania. Bank wnosi wkład do celu unijnego zatrzymania zmniejszania się różnorodności biologicznej do roku 2010 oraz do celu ONZ na rzecz istotnego spowolnienia tempa tego zmniejszania się.
68. Podejście EBI do różnorodności biologicznej opiera się na zasadach i standardach unijnej dyrektywy siedliskowej i ptasiej oraz odnośnych międzynarodowych konwencji ratyfikowanych przez UE i włączonych do prawa unijnego, a mianowicie Konwencji o różnorodności biologicznej, Konwencji ramsarskiej⁴⁵, bońskiej⁴⁶ i berneńskiej⁴⁷ oraz konwencji obejmujących międzynarodowe obszary morskie (HELCOM, OSPAR, Barcelona i Bukareszt)⁴⁸. Ponadto, Bank w swoim działaniu korzysta z Czerwonej Listy Gatunków Zagrożonych IUCN oraz krajowych, regionalnych i lokalnych Czerwonych List Gatunków. W ramach UE, Bank uznaje rolę unijnej Dyrektywy w sprawie odpowiedzialności za środowisko w rosnącym poziomie zapobiegania i zachowania środków ostrożności ze strony promotora, w celu uniknięcia istotnych ryzyk środowiskowych dla przyrody oraz w celu naprawy szkód środowiskowych zgodnie z zasadą, że zanieczyszczający płaci.
69. Stosując te zasady i standardy, EBI rozróżnia między środkami niezbędnymi dla wszystkich projektów, środkami koniecznymi na obszarach o szczególnej wartości ekologicznej i wrażliwości (krytyczne siedliska) oraz środkami wymaganymi na wskazanych obszarach (w tym tereny Natura 2000).
70. W odniesieniu do wszystkich projektów finansowanych przez EBI, promotor musi wykazać, że przeprowadzono analizę wielu alternatyw oraz ich wpływu na bioróżnorodność. Promotor winien także zastosować hierarchię ograniczania, tzn. podjąć odpowiednie działania, aby uniknąć, zminimalizować lub naprawić/ograniczyć skutki szkód w różnorodności biologicznej. W przypadku wystąpienia rezydualnych negatywnych skutków dla różnorodności

biologicznej, promotor może zaproponować zrównoważenie różnorodności biologicznej⁴⁹, kiedy jest to właściwe. Bank wspiera regularne wysiłki na rzecz operacyjnego selektywnego stosowania zrównoważenia różnorodności biologicznej, uznając, że pewne skutki – jak utrata krytycznych siedlisk – nie może zostać zrównoważona.

71. Krytyczne siedliska to obszary o szczególnej wartości i wrażliwości ekologicznej, określane na podstawie sześciu kryteriów⁵⁰. EBI nie finansuje projektów w krytycznych siedliskach, jeśli występują negatywne skutki związane ze zdefiniowanymi kryteriami, albo w ramach UE, chyba że są w pełni zgodne z ustawodawstwem wspólnotowym na temat ochrony środowiska, w szczególności z Dyrektywą siedliskową.
72. EBI nie finansuje projektów znajdujących się na obszarach chronionych, chyba że są one spójne z odnośnymi wymogami prawnymi i planami zarządzania przestrzennego. Obszary chronione obejmują obszary Natura 2000 wyznaczone zgodnie z ustawodawstwem unijnym, uznane w ramach konwencji ramsarskiej, berneńskiej i bońskiej oraz obszary wyznaczone lub wskazane do wyznaczenia jako obszary chronione przez rządy krajowe.
73. Odnośnie obszarów Natura 2000, każdy projekt, który może mieć istotne skutki, indywidualnie lub w połączeniu z innymi projektami, powinien być poddany zasadom ochrony opisanymi w Artykule 6 Dyrektywy siedliskowej. W tych ramach, Bank wymaga, aby promotor przeprowadził odpowiednią ocenę wpływu na chronione gatunki lub wartości ochronne obszarów⁵¹, ze wskazaniem na alternatywy i środki ograniczające. Kiedy projekt dotyczy obiektów infrastruktury liniowej, ocena ta powinna obejmować całą trasę, a nie tylko poszczególne odcinki projektu. Jeśli w wyniku oceny zostanie stwierdzony istotny wpływ na wskazany rodzaj siedliska i/lub gatunki, albo występuje zagrożenie dla ogólnej spójności obszarów Natura 2000, Bank będzie finansował projekty jedynie wtedy, kiedy występuje nadrzędny interes publiczny w rozumieniu Dyrektywy⁵². W takich przypadkach należy poinformować Komisję. Kiedy obszar ochrony posiada cechy priorytetowe, konieczna jest opinia Komisji.
74. Promotor winien podjąć działania w celu uniknięcia prowadzenia gatunków inwazyjnych, kiedy istnieje potencjał istotnego negatywnego wpływu na bioróżnorodność.

ZMIANY KLIMATYCZNE⁵³

75. EBI akceptuje ustalenia związane ze zmianami klimatycznymi zawartymi w raportach oceny Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu Organizacji Narodów Zjednoczonych (IPCC), w szczególności to, że zmiany klimatyczne są jednoznaczne i że większość ocieplenia w ciągu ostatnich 50 lat wynika prawdopodobnie z rosnących emisji GHG, przypisywanych w większości działalności człowieka. Bank uznaje, że projekty obecnie przez niego finansowane mają pewną rolę przy określaniu stężenia GHG w atmosferze na najbliższe dekady i dlatego

zakres zmian klimatycznych w przyszłości.

76. EBI wspiera walkę ze zmianami klimatycznymi, dostosowując swoją działalność do unijnej polityki w zakresie zmian klimatu. Polityka dotycząca zmian klimatu jest okresowo poddawana ocenie i zmieniana.
77. EBI promuje sektor energii odnawialnej, optymalizuje zakres sprawności energetycznej we wszystkich projektach, jakie finansuje oraz dostosowuje swoją działalność do innych priorytetów inwestycyjnych unijnej polityki klimatycznej, co obejmuje badania, rozwój i inwestycje w nowe technologie przyjazne klimatowi. Ponadto, Bank stara się promować praktyki zrównoważonego wykorzystania ziemi, co obejmuje zrównoważoną gospodarkę leśną, oraz uznaje znaczenie lasów i ich wkładu do ograniczania zmian klimatycznych oraz dostosowania i ochrony różnorodności biologicznej. Kluczowe polityki kredytowe Banku, na przykład w sektorze energii, wody, transportu, odpadów i zasobów naturalnych są także poddawane okresowemu przeglądowi, aby zachować spójność z unijną polityką klimatyczną oraz w celu uwzględnienia pojawiających się kwestii związanych ze zmianami klimatycznymi.
78. We wrażliwych sektorach z intensywnymi emisjami dwutlenku węgla, EBI wymaga zastosowania najbardziej wydajnych rozwiązań oraz wymaga, aby promotorzy systematycznie oceniali oczekiwane emisje GHG i wskazywali oraz stosowali odpowiednie środki mitygujące. W przypadku projektów powodujących znaczne emisje GHG, EBI uwzględnia koszt takich emisji w analizach finansowych i ekonomicznych, na których opiera się jego decyzja o finansowaniu. Ponadto, projekty powodujące istotne zmniejszenie emisji GHG są aktywnie wyszukiwane i promowane przez Bank, a wynikające z nich korzyści są także uwzględniane w analizach finansowych i ekonomicznych Banku.
79. EBI jest zaangażowany na rzecz wsparcia środowiskowo zrównoważonych ścieżek rozwoju czystej energii w krajach poza UE, co obejmuje promowanie transferu i rozwoju czystych technologii, a także opracowanie i wprowadzanie mechanizmów finansowych dla kosztowo efektywnego ograniczania zmian klimatycznych, jak rynek emisji dwutlenku węgla.
80. Chociaż ograniczanie jest istotne, większości zmian klimatycznych przewidywanych na najbliższe dekady nie da się uniknąć ze względu na opóźnienia czasowe w reakcji systemów klimatycznych na nagromadzenie GHG w atmosferze. Dlatego EBI uznaje, że konieczne jest dostosowanie i aktywnie promuje projekty dostosowawcze, jak na przykład w obszarze zarządzania zasobami wodnymi.
81. Projekty EBI mogą być narażone na ryzyka w trakcie ich życia ekonomicznego, na przykład w wyniku podnoszenia się poziomu mórz lub wzrostu liczby i intensywności ekstremalnych zdarzeń pogodowych. W takich przypadkach, Bank zachęca promotorów do identyfikacji i zarządzania ryzykami związanymi ze zmianami klimatycznymi. Bank na bieżąco rozwija wiedzę i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykami związanymi ze zmianami klimatycznymi, a kiedy takie ryzyka zostaną stwierdzone, Bank wymaga, aby promotor

określił i zastosował środki dostosowawcze zapewniając zrównoważony charakter projektu.

82. EBI we współpracy z innymi międzynarodowymi instytucjami finansowymi stosuje i rozwija wiele metodologii niezbędnych do złożonego zadania pomiaru i raportowania śladu węglowego projektów, które finansuje, aby lepiej zrozumieć wpływ kredytów Banku na klimat oraz świadomy wybór projektów. Bank publikuje wynik tych prac, określając preferowaną metodologię śladu węglowego oraz określając odpowiednie wskaźniki wyników w celu zademonstrowania swojego zaangażowania na rzecz realizacji unijnych celów ograniczania emisji GHG.

UWAGI KOŃCOWE

- ¹ EBI, Korporacyjny Plan Operacyjny, 2008-2010, luty 2008. Patrz [strona internetowa EBI](#).
- ² Szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska „Środowisko 2010: Nasza przyszłość, nasz wybór” (2002) określa priorytety i cele europejskiej polityki środowiskowej do roku 2010 i dalej, oraz opisuje środki do podjęcia w celu wsparcia wdrażania unijnej strategii zrównoważonego rozwoju. Patrz glosariusz i strona internetowa [WE-DG Środowisko](#).
- ³ Komisja UE, a) Strategia Tematyczna dotycząca Środowiska Miejskiego, styczeń 2006, patrz strona internetowa [DG Środowisko](#); b) Razem na rzecz zdrowia: strategiczne podejście dla UE na lata 2008-2013, patrz [DG Ochrona zdrowia i konsumentów](#).
- ⁴ Karta lipska na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich (przyjęta w roku 2007 przez właściwych ministrów krajów unijnych) określa wspólne zasady i strategię dla „zintegrowanej” polityki rozwoju miast, koncentrując się na rewitalizacji centrów miast i zaniedbanych dzielnic miast, rozwijając lokalne gospodarki i rynki pracy, czysty transport miejski i integrację imigrantów. Karta zawiera idealny model „miasta europejskiego” XXI wieku. Źródło: strona internetowa [Federalnego Ministerstwa Transportu, Budynków i Spraw Miejskich](#) (Niemcy).
- ⁵ Tekst (29/12/2006) jednolitych wersji Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz.U. WE 2006 C 321 E) dostępny na stronie: <http://eur-lex.europa.eu>.
- ⁶ Europejski Program Zapobiegania Zmianom Klimatycznym (ECCP) to główny instrument Komisji dla omawiania i dalszego opracowywania unijnej polityki klimatycznej. Drugi etap ECCP został uruchomiony 24 października 2005 r. ECCP II obejmuje kilka grup roboczych, w tym zajmuje się pracą nad Wspólnotowym systemem handlu uprawnieniami do emisji (ETS).
- ⁷ W marcu 2003 r., Komisja Europejska przyjęła Strategię w sprawie zmian klimatycznych w kontekście współpracy na rzecz rozwoju, a następnie w listopadzie 2004 r. kraje członkowskie UE przyjęły plan działania. Celem planu działania jest wspieranie unijnych krajów partnerskich w stawianiu czoła wyzwaniom wynikającym ze zmian klimatycznych, w szczególności wspomagając je we wdrażaniu UNFCCC i Protokołu z Kyoto. Unijny plan działania ma cztery strategiczne priorytety:
  - Zwiększenie znaczenia profilu polityki w zakresie zmian klimatycznych.
  - Wsparcie dla dostosowania w unijnych krajach partnerskich.
  - Wsparcie dla ograniczenia i ścieżek rozwoju niskich emisji gazów cieplarnianych w unijnych krajach partnerskich.
  - Rozwój potencjału.
- ⁸ Osiem MDG Narodów Zjednoczonych - od zmniejszenia o połowę skrajnego ubóstwa do zatrzymania rozprzestrzeniania się HIV/AIDS i zapewnienie powszechnego szkolnictwa podstawowego, wszystkie cele do osiągnięcia do roku 2015 - tworzą wzorzec zaakceptowany przez wszystkie kraje i wszystkie wiodące instytucje rozwojowe w listopadzie 2000 r. na rzecz zaspokojenia potrzeb najbardziej potrzebujących ludzi na świecie. Patrz: [Strona internetowa ONZ](#) i glosariusz.
- ⁹ Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej została ogłoszona w grudniu 2000 r. (Dziennik Urzędowy WE-OJEC 2000/C 364/01) i zmieniony w grudniu 2007 r. w celu włączenia do [Traktatu Lizbońskiego\(2007\)](#) ([OJEC 2007/C 303/01](#)). Patrz także glosariusz.
- ¹⁰ EBI, W stronę nowej strategii dla EBI, czerwiec 2005. Patrz [strona internetowa EBI](#).
- ¹¹ EBI, Oświadczenie w sprawie społecznej odpowiedzialności korporacyjnej, czerwiec 2005. Patrz [strona internetowa EBI](#).
- ¹² Konsolidując i opracowując wcześniejsze prace, w roku 2007 EBI opublikował Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI („Podręcznik”), który opisuje postępowanie Banku z aspektami środowiskowymi i społecznymi w codziennej pracy przez cały cykl życia projektu, zapewniając włączenie wymogów środowiskowych i społecznych do wszystkich finansowanych przez siebie projektów. Podręcznik zawiera wskazówki co do wymaganych działań, terminów i odpowiedzialności. Patrz [strona internetowa EBI](#).
- ¹³ EBI, Polityka publicznego ujawniania informacji. Lipiec 2007 r. Patrz [strona internetowa EBI](#) lub glosariusz.
- ¹⁴ Inicjatywa obejmująca pięć europejskich Międzynarodowych Instytucji Finansowych (Bank Rozwoju Rady Europy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Europejski Bank Inwestycyjny, Nordycką Korporację Finansowania Ochrony Środowiska Naturalnego i Nordycki Bank Inwestycyjny). EPE ma na celu zapewnienie ochrony środowiska i promowanie zrównoważonego rozwoju w skali globalnej. Patrz strona EPE na [stronie internetowej EBI](#) lub w glosariuszu.
- ¹⁵ Pod koniec roku 2007, Banki EPE zleciły badanie w celu zebrania obowiązujących unijnych przepisów, praktyk i

- standardów środowiskowych w jeden podręcznik, który następnie może być wykorzystywany przez ich klientów.
- 16 W czerwcu 2006 r. Rada Europejska przyjęła ambitną i wszechstronną odnowioną Strategię zrównoważonego rozwoju dla rozszerzonej Unii (DOC 10917/06). Opiera się na Strategii Goeteborskiej z roku 2001 (COM 2001 264 Final) i stanowi wynik szerokiego przeglądu zapoczątkowanego w roku 2004.
  - 17 Umowa z Kotonu to traktat pomiędzy Unią Europejską i grupą państw afrykańskich, karaibskich i Pacyfiku (kraje ACP). Ma na celu ograniczenie i ostateczną eliminację ubóstwa przyczyniając się jednocześnie do zrównoważonego rozwoju oraz stopniowej integracji krajów ACP z gospodarką światową. Zmieniona Umowa z Kotonu odnosi się także do walki z bezkarnością i promocją sprawiedliwości w sprawach karnych poprzez Międzynarodowy Trybunał Karny.
  - 18 Konsensus europejski w sprawie rozwoju (OJC 46 z 24.2.2006) to wspólna deklaracja Rady i przedstawicieli rządów krajów członkowskich na sesji Rady, Parlamentu Europejskiego i Komisji w zakresie polityki rozwojowej Unii Europejskiej.
  - 19 Obszar Rozszerzenia na Europę Południową i Wschodnią obejmuje: Kraje kandydackie (Turcja, Chorwacja i Była Jugosłowiańska Republika Macedonii - FYROM), oraz potencjalne kraje kandydackie (Albania, Bośnia & Hercegowina, Kosowo, Serbia i Czarnogóra). Patrz „Państwa działalności” w glosariuszu lub na [stronie internetowej EBI](#).
  - 20 Raporty EBI nt. odpowiedzialności społecznej z roku 2005 i 2006. Patrz [strona internetowa EBI](#).
  - 21 Przykładem jest Deklaracja Paryska, z którą EBI się zgadza. Deklaracja Paryska, zaakceptowana 2 marca 2005 r. to międzynarodowa umowa, do której przystąpiło ponad sto ministrów, szefów agencji i innych wyższych urzędników, którzy w imieniu swoich krajów i organizacji podjęli zobowiązanie do dalszej intensyfikacji wysiłków na rzecz harmonizacji, dostosowania i zarządzania pomocą, a dla potrzeb monitorowania istnieje zestaw działań i wskaźników.
  - 22 Zasady Równikowe (2006) to wzorzec dla branży finansowej do określania, oceny i zarządzania ryzykami społecznymi i środowiskowymi w finansowaniu projektów. Patrz także strony internetowe [Międzynarodowej Korporacji Finansowej](#) i [Zasad Równikowych](#). Patrz także glosariusz.
  - 23 W latach 2008-2010 COP, ogólny cel całej działalności kredytowej EBI w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonych społeczności stanowił 25-30% łącznych zawartych umów kredytowych. Przez wstępny okres trzyletni 2008-2010, cel szczegółowy w wysokości 10-12% (łącznej działalności) został określony dla środowiska naturalnego.
  - 24 Patrz [Dyrektywa EIA 85/337/EWG](#) w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko, zmieniona Dyrektywami [97/11/WE](#) i [2003/35/WE](#) oraz [Dyrektywą SEA 2001/42/WE](#) w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.
  - 25 [Dyrektywa SEA 2001/42/WE](#) w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.
  - 26 Konwencja UNECE o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (Espoo, 1991) lub [„Konwencja z Espoo \(EIA\)”](#).
  - 27 Patrz przypis 5.
  - 28 Dyrektywy dotyczące przyrody obejmują [Dyrektywę Siedliskową 92/43/EWG](#) w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory i [Dyrektywę Ptasią 79/409/EWG](#) z 1979 r. o ochronie dziko żyjących ptaków. Więcej szczegółów znajduje się pod hasłem „Natura 2000” w glosariuszu.
  - 29 [Dyrektywa 2004/35/WE](#) w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, zmieniona [Dyrektywą 2006/21/WE](#) w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego.
  - 30 Skodyfikowana [Dyrektywa 2008/1/WE](#) obejmująca wszystkie wcześniejsze zmiany do [Dyrektywy 96/61/WE](#), dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (IPPC).
  - 31 [Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE](#) (WFD) ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej i mająca na celu zapewnienie ekologicznych, ilościowych i jakościowych funkcji wody. Dyrektywa wymaga, aby wszystkie skutki dla wody były analizowane oraz działania podejmowane w ramach planu gospodarowania wodami w dorzeczu.
  - 32 Sektorowe Dyrektywy ramowe określają główne zasady, cele i procedury unijnej polityki regulacyjnej dla konkretnego sektora; wprowadzają ramy dla działań unijnych w obszarze konkretnej polityki sektorowej. Dobrze znanym przykładem jest [WFD 2000/60/WE](#) (patrz powyżej) lub [Ramowa Dyrektywa o Odpadach 2006/12/WE](#).
  - 33 [Konwencja UNECE o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska](#) (Aarhus, Dania, 1998) czyli „Konwencja z Aarhus” nakłada na strony i władze publiczne obowiązki dotyczące dostępu do informacji oraz udziału społeczeństwa i dostępu do sprawiedliwości. Patrz glosariusz.
  - 34 Dyrektywy to prawo unijne określające szczegółowe cele dla całej Unii, ale pozostawiające sposób osiągnięcia tych celów poszczególnym państwom członkowskim. Dlatego Dyrektywy winny być przenoszone do prawa krajowego -

- innymi słowy wprowadzone w życie - przez każde państwo członkowskie. Każda Dyrektywa określa termin, do którego państwa członkowskie powinny przyjąć ustawy, aby wdrożyć Dyrektywy na swoim terytorium. Dyrektywa sektorowa odnosi się do konkretnego sektora.
- 35 Z definicji, Dyrektywy wszechstronne obejmują o wiele więcej niż konkretny temat (na przykład środowisko) i są ujmowane w szeregu polityk i strategii unijnych, np. Dyrektywy EIA.
- 36 Komisja ds. Zapor Wodnych to niezależny, międzynarodowy, wielostronny proces (1998-2000), który zajmował się kontrowersyjnymi kwestiami związanymi z dużymi zaporami wodnymi. Patrz także ustalenia i rekomendacje na archiwalnej stronie internetowej <http://www.dams.org/>.
- 37 Wszechstronny przegląd (2000-2004) działalności Grupy Banku Światowego (WBG) w sektorze branży wydobywczych (ropa naftowa, kopalnictwo, gaz). Patrz [strona internetowa WBG](#).
- 38 Inicjatywa Przejrzystości w Branżach Wydobywczych (EITI) to koalicja rządów, firm, grup społeczeństwa obywatelskiego, inwestorów i organizacji międzynarodowych. EITI wspiera poprawę ładu korporacyjnego w krajach bogatych w zasoby poprzez pełne publikowanie i weryfikowanie płatności firm i przychodów rządów z ropy naftowej, gazu i kopalnictwa. Patrz strona internetowa EITI.
- 39 Rada Dobrej Gospodarki Leśnej jest własnością międzynarodowej organizacji non-profit zajmującej się popieraniem odpowiedzialnego zarządzania lasami na świecie. Patrz strona internetowa FSC i glosariusz.
- 40 Jak podano we wnioskach Rady „Odpowiedź UE na niestabilne sytuacje”, przyjętych 19 listopada 2007 r.,
- 41 192 krajów ratyfikowało kluczowe konwencje MOP, co stanowiło zobowiązanie do przestrzegania czterech podstawowych standardów pracy. Te standardy to: zakaz pracy dzieci (Konwencja 182); zakaz pracy przymusowej i pracy za długi (Konwencje 292 i 105); prawo do stowarzyszania się i umów zbiorowych (Konwencje 87 i 98); oraz zakaz dyskryminacji (Konwencja 100). Stały się one synonimem podstawowej ochrony pracy i praw na całym świecie. Patrz strona internetowa MOP.
- 42 Europejska Konwencja Dziedzictwa Kulturowego (1954), Konwencji ONZ w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego (1972), prace UNESCO na temat miejsc Dziedzictwa Kulturowego oraz Rady Europy, w szczególności Ramowej Konwencji na temat Wartości Dziedzictwa Kulturowego dla Społeczeństwa (2005).
- 43 [Rozporządzenie \(WE\) Nr 1367/2006](#) w sprawie zastosowania postanowień Konwencji z Aarhus. Patrz przypis powyżej i glosariusz.
- 44 Różnorodność wśród żywych organizmów ze wszystkich źródeł, w tym m.in. ekosystemy lądowe, morskie i inne wodne, oraz kompleksy ekologiczne, w skład których wchodzi; powyższe obejmuje różnorodność gatunków, międzygatunkami i ekosystemów. Patrz glosariusz.
- 45 [Konwencja ramsarska o obszarach wodno-błotnych](#) (Ramsar, Iran, 1971) to traktat międzynarodowy określający ramy dla działań krajowych i współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony i mądrego wykorzystania obszarów wodno-błotnych i ich zasobów. Patrz glosariusz.
- 46 [Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt](#) (zwana także CMS lub Konwencją bońską) ma na celu ochronę lądowych, morskich i ptasich gatunków wędrownych na całym obszarze ich występowania. Patrz glosariusz.
- 47 [Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk](#) (Berno, 1979) ma trzy cele: ochronę dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk; promocję współpracy między państwami; oraz położenie specjalnego nacisku na zagrożone i wrażliwe gatunki, w tym zagrożone i wrażliwe gatunki wędrowne. Patrz glosariusz.
- 48 Helcom, OSPAR, Barcelona, Bukareszt.
- 49 Środki wyrównawcze w zakresie bioróżnorodności to mierzalne cele ochrony wynikające z działań mających na celu skompensowanie rezydualnych skutków bioróżnorodności wynikających z realizacji projektów i istniejących po zastosowaniu odpowiednich środków zapobiegawczych i ograniczających. Celem jest zapobieganie stratom, a najlepiej wygenerowanie zysków w bioróżnorodności. Definicja robocza w Programie dotyczącym środków wyrównawczych dla przedsiębiorstw w zakresie różnorodności biologicznej (BBOP), <http://www.forest-trends.org/biodiversityoffsetprogram/>
- 50 EBI określa krytyczne siedliska na podstawie poniższych cech: obecność gatunków krytycznie zagrożonych (niezwykle wysokie ryzyko wyginięcia), zagrożonych (bardzo wysokie ryzyko) lub wrażliwych (wysokie ryzyko), zgodnie z definicją zawartą w Czerwonej Liście Gatunków Zagrożonych IUCN oraz w odnośnych przepisach krajowych; znaczenie przetrwania gatunków endemicznych lub o ograniczonym zasięgu występowania, albo unikatowych skupisk gatunków; wymagane dla przetrwania gatunków wędrownych lub gatunków stadnych; wymagane dla zachowania biologicznej różnorodności o znaczeniu społecznym, ekonomicznym lub kulturowym dla społeczności lokalnych; wymagane dla zachowania funkcjonowania ekosystemu oraz świadczenia kluczowych dóbr i usług ekosystemów; oraz o kluczowym znaczeniu naukowym.
- 51 Odnośnie obszarów Natura 2000, wytyczne są dostępne na stronie Komisji Europejskiej pod adresem http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm
- 52 Dokument z wytycznymi:

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm#art6

- ⁵³ [UNFCCC \(Art. 1\)](#) definicja zmiany klimatycznej: „zmiana klimatu, która jest bezpośrednio lub pośrednio przypisywana działalności człowieka, która zmienia skład atmosfery globalnej i która stanowi uzupełnienie do naturalnej zmienności klimatu obserwowanej w porównywalnych okresach czasu”.

GLOSARIUSZ

Niniejsze definicje zostały pobrane z różnych źródeł. Kiedy stosowana jest definicja ze źródła zewnętrznego, podane jest odniesienie i w miarę możliwości link do glosariusza źródłowego. W przypadku braku definicji, EBI przedstawia własną.

Szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska (Szósty EAP)

Szósty EAP to decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady przyjęta 22 lipca 2002 r. Określa ramy tworzenia polityki środowiskowej w Unii Europejskiej w latach 2002-2012 i wskazuje na działania, jakie należy podjąć. Szósty EAP określa cztery obszary priorytetowe: zmiany klimatyczne; przyroda i bioróżnorodność; środowisko i zdrowie; oraz zasoby naturalne i odpady. Szósty EAP postuluje rozwój siedmiu Strategii Tematycznych w obszarze gleby i środowiska morskiego (w priorytetowym obszarze różnorodności), powietrza, pestycydów i środowiska miejskiego (w priorytetowym obszarze środowiska i zdrowia) oraz zasobów naturalnych i recyklingu odpadów (w priorytetowym obszarze zasobów naturalnych i odpadów).

Źródło: [WE-DG Środowisko](#)

Konwencja Aarhus

Skrót nazwy Konwencji UNECE o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, sporządzona w Aarhus, Dania 1998 r. i która weszła w życie w roku 2001. *Źródło: Strona internetowa [UNECE](#) - Patrz także [Polityka publicznego ujawniania informacji EBI - lipiec 2007](#)*

Rozporządzenie Aarhus

Rozporządzenie (WE) nr 1367/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 września 2006 r. w sprawie zastosowania postanowień Konwencji z Aarhus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska do instytucji i organów Wspólnoty. *Źródło: [WE-DG Środowisko](#) - Patrz także [EBIPolityka publicznego ujawniania informacji EBI - \(lipiec 2007\)](#).*

Acquis Communautaire

Prawa i obowiązki wspólne unijnych państw członkowskich. Acquis obejmuje unijne traktaty i prawa, deklaracje i uchwały oraz międzynarodowe umowy w sprawach Unii i orzeczenia wydawane przez Trybunał Sprawiedliwości. Kraje kandydackie muszą zaakceptować acquis przed przystąpieniem do Unii oraz spowodować, że prawo unijne stanowi część ich własnych systemów prawnych. *Źródło: [Glosariusz Europa](#).*

Dorobek prawny dotyczący ochrony środowiska obejmuje około 300 Dyrektyw obejmujących ochronę środowiska, zanieczyszczenia i inną działalność, procesy produkcyjne, procedury i prawa proceduralne oraz produkty i kwestie wszechstronne (np. ocena wpływu na środowiskowo, dostęp do informacji środowiskowych oraz zwalczanie zmian klimatycznych). Zostały ustalone standardy jakości i odnośnych emisji dla powietrza, zarządzania odpadami, wody, ochrony przyrody, kontroli zanieczyszczeń przemysłowych, chemicznych i genetycznie zmodyfikowanych organizmów, hałasu i bezpieczeństwa nuklearnego oraz ochrony przed promieniowaniem. Kluczowe środowiskowe dyrektywy unijne tworzące Acquis są podane na stronie internetowej [EPE](#). Bardziej szczegółowa lista znajduje się na stronie internetowej [Eurolex](#).

Konwencja Berneńska

Konwencja o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych została zaakceptowana w Bernie w dniu 19 września 1979 r. i weszła w życie 1 czerwca 1982 r. Stronami Konwencji jest 45 krajów europejskich i afrykańskich oraz Wspólnota Europejska. Konwencja ma trzy cele: ochronę dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk; promocję współpracy między państwami; oraz położenie specjalnego nacisku na zagrożone i wrażliwe gatunki, w tym zagrożone i wrażliwe gatunki wędrowne. Źródło: [Rada Europy / EEA](#).

Najlepsza Dostępna Technologia (BAT)

„BAT” jest zdefiniowana w Dyrektywie IPPC jako najskuteczniejsza technika do uzyskania wysokiego poziomu ochrony środowiska z uwzględnieniem kosztów i korzyści. BAT odnosi się nie tylko do technologii używanych w instalacji, ale także do sposobu w jaki instalacja jest zaprojektowana, zbudowana, funkcjonuje i jest utrzymywana. Przy określaniu BAT, urzędy wydające pozwolenia muszą wziąć pod uwagę Dokumenty referencyjne BAT (BREF) przyjęte przez Komisję Europejską. Te BREF opierają się na wymianie informacji poprzez techniczne grupy robocze obejmujące ekspertów z branży, władz państw członkowskich, instytutów badawczych i NGO, koordynowane przez Biuro IPPC Komisji Europejskiej w Sewilli (<http://eippcb.jrc.es/>), (część Instytutu Perspektywicznych Studiów Technologicznych w unijnym Wspólnym Centrum Badawczym w Sewilli, Hiszpania). Źródło: [Pytania i odpowiedzi na temat projektu dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych \(21.12.07\)](#), wynikającej z połączenia Dyrektywy IPPC i sześciu innych Dyrektyw sektorowych.

Biologiczna różnorodność (lub Bioróżnorodność)

Różnorodność wśród żywych organizmów ze wszystkich źródeł, w tym m.in. ekosystemy lądowe, morskie i inne wodne, oraz kompleksy ekologiczne, w skład których wchodzi; powyższe obejmuje różnorodność gatunków, między gatunkami i ekosystemów. Źródło: [Konwencja CBD - Patrz także DG-ENV Ochrona przyrody Strona Główna](#), obejmująca linki do Dyrektywy Siedliskowej i Dyrektywy Ptasiej

Konwencja Bońska

[Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt](#), zwana także CMS, ma na celu ochronę lądowych, morskich i ptasich gatunków wędrownych i ich siedlisk na całym obszarze ich występowania. 104 strony z Afryki, Ameryki Środkowej i Południowej, Azji, Europy i Oceanii (na dzień 01.01.08) podpisało międzyrządowy traktat, który wszedł w życie w roku 1983. Źródło: [Strona internetowa Konwencji o wędrownych gatunkach](#)

Karta Praw Podstawowych

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej 2000/C 364/01) to dokument zawierający postanowienia na temat praw człowieka, „uroczyście proklamowane” przez Parlament Europejski, Radę UE oraz Komisję Europejską w grudniu 2000 r. Zmieniona wersja została ogłoszona w dniu 12 grudnia 2007 r. w Strasburgu (OJEU [2007/C 303/01](#)), i jest przywołana w Traktacie Lizbońskim (2007). Karta określa cywilne, polityczne, ekonomiczne i społeczne prawa obywateli europejskich i wszystkich osób zamieszkałych w UE, określone jako wspólne wartości UE. Jest podzielona na 6 głównych kategorii praw: ludzka godność, podstawowe wolności, równość, solidarność, prawa obywatelskie i sprawiedliwość. Te postanowienia mają zastosowanie do instytucji i organów unijnych, oraz do państw członkowskich, kiedy wdrażają prawo unijne. Źródło: [Strona internetowa Parlamentu Europejskiego](#).

Organizacje społeczeństwa obywatelskiego (CSO)

Wiele stowarzyszeń, wokół których społeczeństwo organizuje się spontanicznie i które obejmują szeroki zakres interesów i powiązań, od etniczności i religii poprzez wspólne działania zawodowe, rozwojowe i

wypoczynkowe, do takich kwestii jak ochrona środowiska i prawa człowieka. *Źródło: Podręcznik programowania UNDP - Glosariusz (1999).*

Właściwe władze (środowiskowe)

Państwa członkowskie wyznaczają Właściwe władze (CA) do nadzorowania wdrażania dyrektyw unijnych w ich państwach. W krajach unijnych Właściwe władze w zakresie środowiska i/ ochrony przyrody to wyznaczony urząd odpowiedzialny w państwie członkowskim za realizację obowiązków wynikających z Dyrektyw EIA i przyrodniczych. Właściwe władze to najczęściej krajowa Agencja ds. Ochrony Środowiska lub departament w Ministerstwie Środowiska, ale odpowiedzialność może być rozłożona na kilka instytucji. Poza UE to urząd z odpowiedzialnością za wdrożenie i przestrzeganie przepisów dotyczących środowiska i ochrony przyrody.

Konsultacje publiczne

Proces, poprzez który społeczeństwo jest informowane o propozycjach ze strony urzędów planowania lub dewelopera oraz jest proszone o składanie do nich uwag. Konsultacje publiczne to często istotna część udziału społeczeństwa i zawsze są zawarte w EIA. Konsultacje są definiowane jako zarządzanie kulturowo właściwą dwustronną komunikacją między sponsorami projektu i społeczeństwem. Celem jest lepsze zrozumienie decyzji i realizacji poprzez aktywne zaangażowanie osób fizycznych, grup i organizacji zainteresowanych projektem. To zaangażowanie poprawia długoterminową wykonalność projektu i poprawia jego korzyści dla lokalnego społeczeństwa i innych interesariuszy. *Źródło: Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI (2007). Wytyczne dla oceny społecznej - wskazówki Nota 5.*

Podstawowe standardy pracy

Są wskazane w Deklaracji dotyczącej Podstawowych Zasad i Praw w Pracy Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP):

- a) Praca dzieci: zakaz zatrudniania pracowników w wieku poniżej 15 lat;
- b) Praca za długi i praca przymusowa: zakaz pracy przymusowej, w tym pracy więźniów lub pracy z długi; zakaz składania depozytów czy oddawania dokumentów tożsamości u pracodawców lub zewnętrznych agencji rekrutacyjnych;
- c) Równe traktowanie i równe szanse: zakaz dyskryminacji w oparciu o rasę, kastę, pochodzenie, religię, niepełnosprawność, płeć, orientację seksualną, przynależność związkową lub polityczną, albo wiek; zakaz molestowania seksualnego;
- d) Wolność stowarzyszania się i prawo do umów zbiorowych.

Źródło: Strona internetowa MOP i Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI (2007), Wytyczne dla oceny społecznej - wskazówki Nota 3.

Korporacyjny Plan Operacyjny-COP (EBI)

Dokument strategiczny, zaakceptowany przez Zarząd EBI, definiujący średnioterminową politykę i określający priorytety operacyjne w świetle celów wyznaczonych Bankowi przez jego Gubernatorów. Jest to także instrument do oceny działalności EBI ex post. Plan obejmuje trzy lata, chociaż projekcje strategiczne mogą być przyjmowane w tym okresie w celu uwzględnienia nowych mandatów i zmian klimatu politycznego.

Odpowiedzialność Korporacyjna

EBI rozumie odpowiedzialność społeczną jako „mniej materialne” lub „pozafinansowe” kwestie dotyczące ładu korporacyjnego, etyki, środowiska i spraw społecznych. Nacisk został położony na uzyskanie równowagi między wzrostem gospodarczym, dobrobytem społecznym i ochroną środowiska, przy wspieraniu celu zrównoważonego rozwoju. Gwarantuje trwałość instytucjonalną poprzez konkurencyjność, wydajne zastosowanie zasobów i dobry ład korporacyjny.

Grupa EBI promuje odpowiedzialność społeczną. Osiąga to poprzez misję i działalność na rzecz Unii Europejskiej poprzez sposób ich realizacji i poprzez zarządzanie wewnętrzne. W celu dotarcia do społeczeństwa, podejmuje dobrowolne działania, wykraczając poza obowiązek przestrzegania prawa, i konsekwentnie dostosowuje politykę kredytową, standardy i procedury. Poza rozwijającym się dialogiem z zewnętrznymi interesariuszami, Grupa EBI stara się zapewnić, że jej funkcje wewnętrzne - w tym ocena, audyt wewnętrzny i wycena - działają sprawnie dodając wartości do swoich operacji. Źródło: [Raport EBI nt. Odpowiedzialności społecznej z roku 2005](#).

Kraje funkcjonowania (EBI)

EBI prowadzi działalność w Unii Europejskiej (UE) i poza nią (patrz strona internetowa [EBI](#)). Większość kredytów EBI jest przeznaczona dla promotorów w UE wspierających trwałą rozwój i integrację Unii. Rada Gubernatorów EBI upoważniła także Bank do działania poza UE w celu wspierania unijnej polityki rozwoju i współpracy.

Aktualny mandat kredytowania zewnętrznego EBI obejmuje na przykład:

- Obszar Rozszerzenia na Europę Południową i Wschodnią: *Kraje kandydackie (Turcja, Chorwacja i Była Jugosłowiańska Republika Macedonii - FYROM); *Potencjalne kraje kandydackie: kraje Zachodnich Bałkanów (poza FYROM);
- Sąsiedztwo: *Sąsiedztwo śródziemnomorskie i *Rosja oraz sąsiedztwo wschodnie;
- Kraje rozwijające się i współpracujące: *Afryka, Karaiby i Pacyfik (oraz kraje i terytoria zamorskie), *Afryka Południowa i *Azja i Ameryka Łacińska.

Dziedzictwo kulturowe

Obszary archeologiczne, istotne historycznie i święte oraz „niematerialne” dziedzictwo kulturowe związane z konkretnymi inwestycjami, jak rozwój turystyki. Źródło: [Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI \(2007\)](#). Wytyczne oceny społecznej.

Eko efektywność

Dla EBI, eko efektywność to zmiana w procesie i/lub produkcji powodująca bardziej czystą produkcję, która jednocześnie daje korzyści ekonomiczne dla promotora projektu. Eko efektywność może być źródłem innowacji. Źródło: [Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI - 2007](#).

Ekosystem

Ekosystem to dynamiczny zbiór roślin, zwierząt i mikroorganizmów oraz ich otoczenie nieożywione, wchodzące w interakcje jako jednostka funkcjonalna. Źródło: [GlosariuszCBD](#).

Ład Korporacyjny (EBI)

Dla EBI, ład korporacyjny obejmuje zestaw relacji między zarządem i radą spółki, akcjonariuszami i pozostałymi interesariuszami. Ład korporacyjny jest kluczem do poprawy wyników ekonomicznych oraz wzmocnienia zaufania inwestorów. Ponadto, ład korporacyjny zapewnia strukturę, w ramach której ustalane są cele spółki oraz sposoby osiągnięcia tych celów i monitorowania wyników. Istnienie skutecznego systemu ładu korporacyjnego w pojedynczej spółce oraz w całej gospodarce wspomaga uzyskanie takiego stopnia zaufania, jaki jest konieczny dla prawidłowego funkcjonowania gospodarki rynkowej. W wyniku powyższego, koszt kapitału jest niższy, a firmy są zachęcane do bardziej efektywnego wykorzystywania zasobów, wspierając w ten sposób wzrost. Źródło: [Komunikat prasowy na temat ładu korporacyjnego EBI Oświadczenie, październik 2007](#).

Kwalifikowalność (EBI)

Spójność operacji EBI z priorytetowymi celami EBI. Ocena projektów obejmuje ich konkretny wkład do polityki unijnej, co obejmuje politykę środowiskową, a co nazywa się kwalifikowalnością. Ponadto może występować szczególna przyczyna środowiskowa powodująca finansowanie projektu - nadając mu kwalifikowalność środowiskową.

EMAS

Systemu ekozarządzania i audytu (EMAS) to dobrowolny instrument unijny, który oznacza organizacje poprawiające swoje wyniki środowiskowe na bieżąco. Organizacje zarejestrowane w ramach EMAS przestrzegają prawa, posiadają system zarządzania środowiskiem i składają sprawozdania o wynikach środowiskowych poprzez publikowanie oświadczeń środowiskowych podlegających niezależnej weryfikacji.

Źródło: [Strona internetowa EMAS](#).

Środowisko

Dla EBI oraz w takim zakresie, w jakim projekty finansowane przez EBI mają wpływ na ludzi, „środowisko” oznacza (a) faunę i florę; (b) glebę, wodę, powietrze, klimat i krajobraz; i c) dziedzictwo kulturowe oraz środowisko człowieka; (oraz obejmuje zdrowie i bezpieczeństwo pracy i skutki społeczne projektu w krajach nieunijnych). *Źródło: [Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI - 2007, s 201](#).*

*** Środowisko naturalne**

EBI stosuje termin „naturalne” w odniesieniu do wszystkich procesów i składowych środowiska, które powstały spontanicznie, bez żadnego lub jedynie z minimalnym wpływem człowieka.

*** Środowisko człowieka**

W przeciwieństwie do powyższego, środowisko człowieka to wszystkie miejsca gdzie występuje (lub jest planowane) zagospodarowanie lub budownictwo - odnosi się to do obszarów miejskich i wiejskich.

Źródło: [Strona internetowa brytyjskiego Departamentu Środowiska, Żywności i Spraw Wiejskich - DEFRA](#).

Ocena środowiskowa

Termin stosowany przez EBI na ocenę własną Banku skutków środowiskowych i społecznych projektu. Proces obejmuje wstępny przegląd własnych studiów wykonalności promotora oraz wstępną ocenę aspektów środowiskowych i społecznych projektu, a następnie szczegółową ocenę przez zespół EBI, wspierającą świadomą decyzję finansową.

Ocena oddziaływania na środowisko (EIA)

EIA to termin opisujący formalny proces, obejmujący konsultacje publiczne, gdzie wszystkie istotne konsekwencje środowiskowe projektu są wskazywane i oceniane przed wydaniem akceptacji. W UE, kiedy EIA jest wymagana, ocena ta podlega zasadom zawartym w Dyrektywie EIA 85/337/EWG, zmienioną Dyrektywami [97/11/WE](#) i [2003/35/WE](#) (patrz poniżej). *Źródło: [Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI - 2007](#).*

Studium/oświadczenie nt. wpływu na środowisko (EIS)

W wielu, chociaż nie wszystkich wymogach dotyczących EIA, informacje środowiskowe dostarczane przez promotora odnośnym władzom są przedstawiane w formie EIS: pisemnym raporcie wynikającym z procesu EIA. Jest to dokument lub dokumenty zawierające informacje środowiskowe wymagane zgodnie z Artykułem 5 Dyrektywy EIA 85/337/EWG, zmienionej Dyrektywami [97/11/WE](#) i [2003/35/WE](#) (patrz powyżej). *Źródło: [Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI - 2007](#).*

Plan zarządzania ochroną środowiska i sprawami społecznymi

Plan ESM to plan lub system działania, który zajmuje się takimi aspektami jak, kiedy, kto i gdzie oraz co jest związane ze środkami ograniczania i monitoringu integracji środowiska i kwestii społecznych w wyniku istniejących lub proponowanych operacji czy czynności. Obejmuje wszystkie elementy, które czasami są podejmowane oddzielnie w planach ograniczania, monitorowania i działania. Źródło: [GlosariuszEEA](#).

Ramy oceny skutków gospodarczych i społecznych (ESIAF)

to dokument stosowany do pomiaru wartości dodanej, początkowo stosowany do operacji w krajach afrykańskich, karaibskich i Pacyfiku. W lipcu 2007 r. dokonano rozszerzenia na wszystkie kredyty inwestycyjne poza UE, krajami kandydackimi i potencjalnymi krajami kandydackimi (tzn. na operacje w ramach mandatu EBI dla krajów sąsiedzkich i ACP, Azji i Ameryki Łacińskiej, a także na Afrykę Południową). ESIAF to zestaw wskaźników służących lepszemu ocenie w jaki sposób operacje przyczyniają się do zrównoważonego rozwoju w tych krajach. To narzędzie oceny stosuje ratingi jakościowe zamiast wyników liczbowych i opiera się na świadomej ocenie zamiast na ważonych średnich szeregu ustalonych wskaźników. W celu dokonania osądu wpływu poszczególnych projektów na rozwój, ESIAF koncentruje się na wynikach finansowych i ekonomicznych, kładzie nacisk na ład środowiskowy i kwestie społeczne oraz wskazuje na wkład projektu do odnośnego mandatu i rozwoju milenijnego. Źródło: [Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI - 2007](#).

Badanie aspektów środowiskowych i społecznych

Proces w trakcie wstępnej oceny projektu przez EBI, w ramach którego Dyrekcja ds. Projektów określa charakter/zakres oceny środowiskowej i społecznej, w odniesieniu do szeregu kwestii wymienionych w [Podręczniku praktyk środowiskowych i społecznych EBI](#) (Tabela E). Badaniu muszą podlegać wszystkie kwestie środowiskowe i społeczne.

Zasady Równikowe

Przyjęte w czerwcu 2003 r. przez dziesięć międzynarodowych banków komercyjnych, Zasady Równikowe to zestaw dobrowolnych wytycznych dotyczących zarządzania kwestiami środowiskowymi i społecznymi w finansowaniu projektów. Zasady opierają się na standardach środowiskowych i społecznych Międzynarodowej Korporacji Finansowej (IFC) i zostały opracowane za jej poradą i zgodnie z jej wskazówkami. W czerwcu 2006 r. 41 banków przyjęło Zasady i szacuje się, że obecnie obejmują one około 80% kredytowania projektów w skali globalnej. 6 lipca 2006 r. przyjęto zmienioną wersję, odzwierciedlającą ostatnie zmiany [Standardów dotyczących zrównoważonego rozwoju środowiskowo-społecznego](#) Międzynarodowej Korporacji Finansowej. Nowe Zasady Równikowe dotyczą wszystkich krajów i sektorów oraz wszystkich przypadków finansowania projektów z kosztami inwestycyjnymi powyżej kwoty 10 mln dolarów amerykańskich. Źródło: [Strona internetowa Zasad Równikowych](#).

Konwencja z Espoo o ocenach oddziaływania na środowisko

Obowiązująca od roku 1997, Konwencja o EIA w kontekście transgranicznym UNECE (Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych) lub Konwencja z Espoo (EIA) określa obowiązki stron do oceny skutków środowiskowych pewnych czynności już na wczesnym etapie planowania. Zawiera także ogólne zobowiązania państw do wzajemnego powiadamiania się i konsultowania w sprawie wszystkich rozważanych większych projektów, które mogą mieć istotne negatywne skutki dla środowiska w kontekście transgranicznym. Źródło: [Strona internetowa UNECE](#)

Europejskie zasady na rzecz środowiska (EPE)

Inicjatywa obejmująca pięć europejskich Wielostronnych Instytucji Finansowych - Bank Rozwoju Rady Europy (CEB), Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOiR), Europejski Bank Inwestycyjny (EBI),

Nordycką Korporację Finansowania Ochrony Środowiska Naturalnego (NEFCO) i Nordycki Bank Inwestycyjny (NIB) - na rzecz stosowania unijnych zasad, standardów i praktyk środowiskowych w ich finansowaniu we wszystkich sektorach i w regionach funkcjonowania, a nie tylko wśród unijnych krajów członkowskich, gdzie takie wymogi są obowiązkowe, ale także u bliskich sąsiadów Unii i innych regionach świata. Celem jest zapewnienie ochrony środowiska i promowanie zrównoważonego rozwoju w skali globalnej. Źródło: [Strona internetowa EBI](#).

Umowa finansowa

Termin stosowany przez EBI do opisu umowy kredytowej między Bankiem i Kredytobiorcami.

Rada Dobrej Gospodarki Leśnej (FSC)

FSC jest własnością międzynarodowej organizacji non-profit, grupującej właścicieli lasów, producentów produktów leśnych, lokalne społeczności, organizacje pozarządowe i inne grupy interesów, mającą na celu wspieranie odpowiedzialnego zarządzania lasami na świecie. Źródło: [Strona internetowa FSC](#).

Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP)

Specjalistyczna agencja trójstronna Narodów Zjednoczonych, która grupuje rządy, pracodawców i pracowników państw członkowskich w celu promowania przyzwoitych warunków pracy na całym świecie. Jej sekretariat to Międzynarodowe Biuro Pracy. Źródło: [Strona internetowa MOP](#).

Dyrektywa dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (IPPC) (96/91/WE)

Celem Dyrektywy IPPC jest minimalizacja zanieczyszczeń z różnorodnych źródeł przemysłowych w całej Unii. Operatorzy instalacji przemysłowych objętych Anekssem I do Dyrektywy są zobowiązani uzyskać pozwolenie (pozwolenie środowiskowe) od właściwych władz. Dyrektywa obejmuje około 50 000 instalacji, a termin pełnego wdrożenia upływał 30 października 2007 r. Dyrektywa opiera się na kilku zasadach, a mianowicie: (1) zintegrowane podejście, (2) najlepsze dostępne techniki, (3) elastyczność, i (4) udział społeczeństwa. Źródło: [Strona internetowa DG Środowisko](#).

ISO 14000

Seria ISO 14000 to rodzina standardów zarządzania środowiskiem, opracowana przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (ISO). Standardy ISO 14000 mają na celu stworzenie powszechnie uznawanych ram dla zarządzania środowiskiem, pomiaru, oceny i audytu. Nie wskazują one celów funkcjonowania środowiska, ale dostarczają organizacjom narzędzi do oceny i kontroli skutków dla środowiska ich działalności, produktów lub usług. Standardy obejmują następujące tematy: systemy zarządzania środowiskiem; audyty środowiska; etykiety i deklaracje środowiskowe; ocena funkcjonowania środowiska; oraz ocena cyklu życiowego. Źródło: [Glosariusz EEA](#).

IUCN - Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody

Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody to największa i najważniejsza światowa sieć ochrony przyrody. Unia grupuje 83 państwa, 110 agend rządowych, ponad 800 organizacji pozarządowych (NGO) oraz około 10 000 naukowców i ekspertów ze 181 krajów w jednolitym światowym partnerstwie. Misją Unii jest wywieranie wpływu, wspieranie i wspomaganie społeczności na całym świecie w ochronie integralności i różnorodności przyrody oraz zapewnienie, że wykorzystanie zasobów naturalnych jest uzasadnione i ekologicznie zrównoważone. Źródło: [Strona internetowa IUCN](#)

Rodzaje kredytów (EBI)

Bank finansuje projekty stosując różne instrumenty finansowe tworzące 5 odmiennych rodzajów:

Kredyty inwestycyjne (IL): Operacje całościowe (pojedyncze lub w wielu programach, z jednym lub wieloma promotorami), gdzie istnieją odpowiednie informacje dla akceptacji w jednym etapie przez zatwierdzeniem przez Zarząd. IL dzielą się dalej na dwie podkategorie:

- Projekty obejmujące klasyczne samodzielne inwestycje (w zasadzie jeden program, jeden promotor); i
- Programy z wieloma operacjami o wspólnych cechach (promotor lub cel lub sektor). Przykłady obejmują korporacyjne programy B+R, programy infrastrukturalne i programy municypalne.

Kredyty ramowe (FL): Wielowątkowe operacje, gdzie ze względu na niekompletne informacje na etapie oceny, decyzje dotyczące finansowania konkretnego wątku muszą być podejmowane po akceptacji przez Zarząd na podstawie dodatkowych informacji. Kredyty Programów Strukturalnych, obejmujące programy współfinansowania wykorzystujące unijne Fundusze Strukturalne lub Spójności, stanowią część tej kategorii.

Kredyty dla firm o średniej kapitalizacji (ML): Linia kredytowa przez pośredników finansowych wspierająca firmy przemysłowe średniej wielkości, w zasadzie od 25 mln euro do 50 mln euro jako koszt inwestycji, niekoniecznie określony w momencie przedłożenia Zarządowi.

Kredyty poprzez pośredników (dawnej kredyty globalne): Linia kredytowa dla pośrednika finansowego ze znajomością rynku lokalnego w celu wybrania i finansowania małych przedsiębiorstw (łącznie koszt inwestycji od

40 000 euro do 25 mln euro) przyczyniając się do celów z góry określonych przez Bank, nie określonych w momencie przedłożenia Zarządowi.

Fundusze: Operacja inwestycyjna, w ramach której Bank inwestuje kapitał w Fundusz, który następnie inwestuje w projekty. Źródło: [Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI - 2007](#)
Tabela D w Sekcji A3.

Milenijne Cele Rozwoju (MDG)

Osiem MDG Narodów Zjednoczonych - od zmniejszenia o połowę skrajnego ubóstwa do zatrzymania rozprzestrzeniania się HIV/AIDS i zapewnienie powszechnego szkolnictwa podstawowego, wszystkie cele do osiągnięcia do roku 2015 - tworzą wzorzec zaakceptowany przez wszystkie kraje świata i wszystkie wiodące instytucje rozwojowe w listopadzie 2000 r. na rzecz zaspokojenia potrzeb najbardziej potrzebujących ludzi na świecie. Źródło: *Strona internetowa ONZ.*

NATURA 2000

Ogólnounijna sieć obszarów ochrony przyrody określonych w 1992 r. w **Dyrektywie Siedliskowej** o ochronie naturalnych siedlisk oraz dzikiej fauny i flory, oraz obejmująca ponad 26 000 obszarów ochrony o łącznej powierzchni około 850 000 km² - ponad 20% terytorium unijnego. Celem sieci jest zapewnienie długoterminowego przetrwania najcenniejszych i zagrożonych gatunków i siedlisk w Europie. Obejmuje specjalne obszary ochrony (SAC) wyznaczone przez kraje członkowskie w ramach Dyrektywy Siedliskowej oraz obszary specjalnej ochrony (SPA) wyznaczone w ramach Dyrektywy 79/409/EWG o ochronie dziko żyjących ptaków. Powszechnie nazywanej **Ptasią Dyrektywą**. Obszary są klasyfikowane z uwzględnieniem dziewięciu unijnych regionów biogeograficznych: alpejskiego, atlantyckiego, czarnomorskiego, borealnego, kontynentalnego, makaronezyjskiego, śródziemnomorskiego, pannońskiego i stepowego. Natura 2000 nie jest systemem ścisłych rezerwatów przyrodniczych, gdzie zabroniona jest jakakolwiek działalność ludzka; większość tych terenów najprawdopodobniej pozostanie własnością prywatną, a nacisk będzie położony na zapewnienie, że przyszłe zarządzanie będzie zrównoważone, ekologicznie i ekonomicznie. Powołanie Natura

2000 także spełnia zobowiązanie Wspólnoty wobec Konwencji ONZ na temat różnorodności biologicznej.
Źródło: DG ENV.

Streszczenie w języku niespecjalistycznym (NTS)

Termin stosowany do opisu streszczenia oceny wpływu na środowisko lub strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, napisany w języku niespecjalistycznym, łatwym do zrozumienia przez społeczeństwo.

Praktyki środowiskowe i społeczne Wewnętrzne procesy i praktyki Banku, w szczególności prace realizowane przez Dyrekcję ds. Projektów (PJ), w celu zapewnienia, że wszelka działalność kredytowa jest spójna z polityką środowiskową – opisaną w [Podręczniku praktyk środowiskowych i społecznych \(2007\)](#).

Projekt

Dla EBI, projekt to inwestycja z wyraźnie określonym zakresem technicznym i ekonomicznym. Poza zasadniczą częścią inwestycyjną, obejmuje wszystkie dodatkowe wydatki niezbędne do realizacji projektu.

Lista projektów (EBI)

Lista Projektów EBI to lista nowych projektów inwestycyjnych, które osiągnęły zaawansowany etap w rozmowach z promotorem na temat ewentualnego zaangażowania EBI. Lista zwiększa się w miarę postępu pracy nad identyfikacją i oceną projektów. Lista Projektów jest publikowana na stronie internetowej Banku.

Promotor

Promotor to deweloper, sponsor, organizator, właściciel projektu inwestycyjnego.

Polityka publicznego ujawniania informacji (EBI), 2007

Dokument polityki określający zasady ujawniania informacji. Polityka opiera się na założeniu ujawniania, chyba że istnieje ważna przyczyna, aby informacji nie ujawniać. Obejmuje ponadto procedury postępowania z żądaniami informacji oraz mechanizm apelacyjny dla wnioskodawców. Polityka publicznego ujawniania informacji EBI, która obejmuje i promuje publiczny dostęp do informacji, odzwierciedla wymogi Rozporządzenia z Aarhus. Kiedy postanowienia Polityka publicznego ujawniania informacji i Rozporządzenia z Aarhus różnią się zasadniczo, nadrzędne jest Rozporządzenie. Zmieniona Polityka publicznego ujawniania informacji jest zaplanowana na rok 2009. *Źródło: Strona internetowa EBI.*

Konwencja ramsarska

Konwencja ramsarska o obszarach wodno-błotnych, podpisana w Ramsar, Iran w roku 1971, to traktat międzynarodowy określający ramy dla działań krajowych i współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony i mądrego wykorzystania obszarów wodno-błotnych i ich zasobów. *Źródło: Strona internetowa Konwencji ramsarskiej.*

Akcjonariusze (EBI)

27 państw członkowskich Unii Europejskiej, reprezentowanych w Radzie Gubernatorów przez swoich ministrów finansów.

Podmioty zaangażowane (interesariusze)

Wszystkie osoby fizyczne i/lub grupy, pozostające pod wpływem lub potencjalnym wpływem danej operacji. Interesariuszami mogą być osoby fizyczne, grupy interesów, korporacje. Mogą być wewnętrzni (jak akcjonariusze, menadżerowie, pracownicy i urzędnicy państwowi) lub zewnętrzni (osoby posiadający interesy związane z terenem lub budową, właściciele nieruchomości, sąsiedzi, rezydenci przyległych nieruchomości, grupy mieszkańców, organizacje na rzecz poprawy środowiska/dziedzictwa środowiskowego,

rady lokalnych społeczności i władze, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, lokalne przedsiębiorstwa, spółki, związki zawodowe, pracownicy, klienci i dostawcy. Źródło: [Podręcznik praktyk środowiskowych i społecznych EBI, 2007.](#)

Standardy

Standard to wymóg w formie ilościowej, wymagany przez Bank w celu zapewnienia zgodności z minimalnymi wymogami i który może być zweryfikowany w sposób niezależny.

Standard emisji: Maksymalna ilość emisji określona w odpowiedniej Dyrektywie unijnej, dozwolona z pojedynczego źródła - mobilnego lub stacjonarnego. (Źródło: *EEA*)

Standard otoczenia: normy prawne określone w odnośnych Dyrektywach unijnych w celu zapewnienia jakości powietrza, wody i gleby w UE.

Standardy procesów: Sposób, w jaki promotor zarządza aspektami środowiskowymi projektu. Szereg Dyrektyw unijnych zawiera standardy procesów, a Dyrektywa EIA to ta, która jest najbardziej właściwa dla pracy EBI. Inne dyrektywy obejmują Dyrektywy Ramowe dla różnych sektorów, Dyrektywę IPPC, Dyrektywę w sprawie odpowiedzialności i Dyrektywy odnoszące się do celów Konwencji z Aarhus.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SEA)

Formalny proces zapewniający, że konsekwencje środowiskowe pewnych planów i programów sektora publicznego są zidentyfikowane i ocenione w trakcie przygotowania i przed ich zaakceptowaniem. W UE, procedura SEA podlega Dyrektywie SEA 2001/42/WE. Źródło: [DG Środowisko - Kontekst prawny SEA.](#)

Zrównoważone społeczności

Społeczności, w których ludzie chcą żyć i mieszkać, obecnie i w przyszłości. Zaspokajają zróżnicowane potrzeby obecnych i przyszłych mieszkańców, są wrażliwe na środowisko i przyczyniają się do wysokiej jakości życia. Są bezpieczne i inkluzywne; dobrze zaplanowane, zbudowane i prowadzone; oraz oferują równe szanse i dobre usługi dla wszystkich. Źródło: [Studium Parlamentu Europejskiego - 03/2007 „Możliwości sukcesu podejścia zrównoważonych społeczeństw i jego wdrożenia” / Europejska Sieć Wiedzy o Miastach \(Porozumienie Bristolskie, na spotkaniu nieformalnym ministrów europejskich w Bristolu, Wielka Brytania, 6-7/12/2005. Patrz także Dokument roboczy EIBURS 07/2007 „Pomiar trwałości społecznej”: Najlepsze praktyki z odnawiania miast w UE: \(Oxford Brookes Univ. -EIB\).](#)

Zrównoważony rozwój

Określany jako „rozwój zaspokajający potrzeby teraźniejszości bez szkody dla możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych generacji”, zrównoważony rozwój był jednym z głównych tematów Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro w roku 1992. To właśnie tam liderzy światowi podpisali konwencje na temat zmian klimatycznych i bioróżnorodności. Na zakończenie szczytu, opublikowali deklarację, zawierającą 27 zasad o środowisku i zrównoważonym rozwoju. UE posiada własną strategię na temat zrównoważonego rozwoju, obejmującą większość z wyzwań wskazanych w Rio, obejmującą kwestie ekonomiczne, środowiskowe i społeczne. Pierwsza unijna SDS została sformułowana w roku 2001 (http://ec.europa.eu/sustainable/sds2001/index_en.htm), a w roku 2006 Rada Europejska przyjęła ambitną i wszechstronną odnowioną SDS dla powiększonej UE (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10917.en06.pdf>). Dalsze informacje są dostępne na stronie http://ec.europa.eu/sustainable/welcome/index_en.htm.

Wrażliwe społeczności

Najważniejsze definiujące cechy wrażliwych grup obejmują wiek, płeć, pochodzenie etniczne i lokalizację, niepełnosprawność i stygmatyzowane choroby, jak choroby psychiczne. Na terenach, gdzie prowadzone są wojny lub konflikty cywilne, przemieszczeni ludzie i uchodźcy to ważna grupa wrażliwa. Te grupy są wrażliwe na nieprzestrzeganie praw człowieka w każdych okolicznościach, a ich dostęp do zasobów jest niewystarczający dla zapewnienia odpowiedniego dochodu zapewniającego godziwe warunki życia. Źródła: *Unijna Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa; Międzynarodowa Rada ds. Polityki w sprawie praw człowieka.*